

52181e2

57

सौ. आशा जोशी.

सर्व हक्क प्रकाशकाचे स्वाधीन

नमुद्रण

190

BVBK-0402636

सेन्ट्रल प्रकाशन पाववाला स्ट्रीट मुंबई. ४

गौरी गणपती व दसन्यासाठी

आस नवीन भावगीतें—

लोकशाहीर निवृत्ति पवार

याची आकाशवाणी व दूर चित्रवाणीवर एच. एम्. व्ही.
द्वारे घुनी सुद्धीत झालेली—

— शाहीरी ललकार —

किंमत ५० पैसे

कावि चंद्रकांत कडू यांनी लिहिलेली

गायक—रुष्णा शिंदे, विठ्ठल उमप, शफिला बानू
तसेच इतर गायकांनी गायलेली

स्वरसंगम गोड गीतें

किंमत ५० पैसे

शाहीर पांडुरंग बनमाली यांची लोकप्रिय झालेली गीतें
कावळा पिपेरी वाजवतो, मामा मामीला नाचवतो
बलबेगीन बल गो चंद्रा होरी आयलिया बंदरा
असा २१ गाण्यांचा संग्रह—

— कोळीगीतें व लोकगीतें —

किंमत ५० पैसे

आजच आपल्या जवळच्या बुकस्टॉल वर खरेदीकरा
अगर लिहा—

दिव्य प्रकाश

पाववाला स्ट्रीट मुंबई नं. ४००००४

अल्लाउद्दीन आणि जादूचा दिवा

BVBK-0402636

चीन देशांतल्या एका शहरामध्ये एक गरीब शिंपी राहात होता. कापडे शिवून जे काय पैसे मिळत त्यावर तो आपला आणि आपल्या कुटुंबाचा उदरनिर्वाह चालवीत असे. त्याला एक मुलगा होता. त्याचं नांव अल्लाउद्दीन. तो लहानपणापासून उनाड होता. शाळेत पाठविला तर शाळेत जात नसे. कांहीं काम सांगितलं तर ते करीत नसे. तो दहा वर्षांचा झाल्यावर बापानं आपल्या दुकानांत शिंपीकाम शिकण्यासाठी नेलं; परंतु त्याचं कामाकडे जराही लक्ष लागेना. त्याला कितीही समजावून सांगितलं तरी तो समजून घेत नसे. त्याला कितीही मार दिला तरी तो ऐकत नसे. त्याच्या आईनं आणि बापानं त्याला नाना-तऱ्हेनं समजावलं; प्रेमानं त्याची समजूत घालण्याचा प्रयत्न केला; परंतु त्याच्या वर्तनांत काडीचीही सुधारणा झाली नाही. मुलाच्या दुर्वर्तनामुळे त्याला अनपाणीही गोड लागेना. तो आजारी पडला आणि शेवटीं देवाघरीं गेला.

परंतु अल्लाउद्दिनाला मुळींच दुःख झालं नाही. तो आपला पूर्वी-सारखाच वागत राहिला. तेव्हां त्याच्या आईनं दुकान आणि आतली सर्व चीजवस्तु विकून टाकली. ती स्वतः कष्ट करून स्वतःसाठीं आणि मुलासाठीं मीठभाकरी मिळवू लागली; परंतु आपल्या आईला त्रास पडतो ह्याचीं अल्लाउद्दिनाला मुळींच खंत वाटली नाही. उलट

गौरी गणपती व दसन्यासाठी

आस नवीन भावगीतें—

लोकशाहीर निवृत्ति पवार

याची आकाशवाणी व दूर चित्रवानीवर एच. एम्. म्ही.
झारे घुनी मुद्रित झालेली—

— शाहिरी ललकार —

किंमत ५० पैसे

कवि चंद्रकांत कडू यांनी लिहिलेली

गायक—कृष्णा शिंदे, विठ्ठल उमप, शकिला बानू
तसेंच इतर गायकांनी गायलेली

स्वरसंगम गोड गीतें

किंमत ५० पैसे

शाहीर पांडुरंग बनमाळी यांची लोकप्रिय झालेली गीतें
कावळा पिपेरी वाजवतो, मामा मामीला नाचवतो
बलबेगीन बल गो चंद्रा होरी आयलिया बंदरा
जसा २१ गाण्यांचा संग्रह—

— कोळीगीतें व लोकगीतें —

किंमत ५० पैसे

आजच आपल्या अवळच्या बुकस्टॉल वर खरेदीकरा
अगर लिहा—

ऐकूक प्रकाशना

पाववाला स्ट्रीट मुंबई नं. ४००००४

अल्लाउद्दीन आणि जादूचा दिवा

BVBK-0402636

चीन देशांतल्या एका शहरामध्ये एक गरीब शिंपी राहात होता. कपडे शिवून जे काय पैसे मिळत त्यावर तो आपला आणि आपल्या कुटुंबाचा उदरनिर्वाह चालवीत असे. त्याला एक मुलगा होता. त्याचं नांव अल्लाउद्दीन. तो लहानपणापासून उनाड होता. शाळेत पाठविला तर शाळेत जात नसे. कांहीं काम सांगितलं तर ते करीत नसे. तो दहा वर्षांचा झाल्यावर बापानं आपल्या दुकानांत शिंपीकाम शिकण्यासाठी नेलं; परंतु त्याचं कामाकडे जराही लक्ष लागेना. त्याला कितीही समजावून सांगितलं तरी तो समजून घेत नसे. त्याला कितीही मार दिला तरी तो ऐकत नसे. त्याच्या आईनं आणि बापानं त्याला नाना-तऱ्हेनं समजावलं; प्रेमानं त्याची समजूत घालण्याचा प्रयत्न केला; परंतु त्याच्या वर्तनांत काडीचीही सुधारणा झाली नाही. मुलाच्या दुर्वर्तनामुळे त्याला अन्नपाणीही गोड लागेना. तो आजारी पडला आणि शेवटीं देवाघरीं गेला.

परंतु अल्लाउद्दिनाला मुळींच दुःख झालं नाही. तो आपला पूर्वी-सारखाच वागत राहिला. तेव्हां त्याच्या आईनं दुकान आणि आतली सर्व चीजवस्तु विकून टाकली. ती स्वतः कष्ट करून स्वतःसाठीं आणि मुलासाठीं मीठभाकरी मिळवू लागली; परंतु आपल्या आईला त्रास पडतो ह्याचीं अल्लाउद्दिनाला मुळींच खंत वाटली नाही. उलट

तो जास्तच शेफारून गेला. वयाच्या पंधराव्या वर्षापर्यंत त्याचं असंच चाललं होतं.

एके दिवशीं अल्लाउद्दीन आपल्या मोहल्ल्यांत उनाड सवंगड्या-बरोबर खेळण्यात दंग झाला होता. इतक्यांत मोरोक्कोतील मूर जातीचा एक दरवेशी त्या ठिकाणीं आला. त्या मुलांकडे पाहतां पाहतां त्याचं लक्ष अल्लाउद्दीनाकडे गेलं. त्याबरोबर तो त्याच्याकडे अगदीं एकाग्रतेनं पाहूं लागला. हा दरवेशी एक मघाबी जादूगार होता. जादूच्या जोरावर तो कांहीहि करूं शकत असे. अल्लाउद्दीनाकडे अत्यंत बारीक नजरेनं पाहिल्यावर तो स्वतःशींच म्हणाला, 'ज्याच्या शोधासाठी मी माझा देश सोडून इथं आलों तो हाच मुलगा !'

ताबडतोब त्यानें एका पोराला हाताशीं धरून बाजूला नेलें आणि अल्लाउद्दीनाकडे बोट दाखवून तो कोण, कुठं राहतो वगैरे माहिती काढून घेतली. नंतर तो जादूगार अल्लाउद्दीनाजवळ आला आणि त्याला म्हणाला, 'मुला तूं शिष्याचा मुलगा ना ?'

'होय, पण माझे बाबा केव्हांच वारले. ' अल्लाउद्दीन म्हणाला. तें ऐकतांच त्या जादूगारानं अल्लाउद्दीनाला कडकडून मिठी मारली व त्याला प्रेमानं कवटाळीत तो रडूं लागला. त्यामुळं अल्लाउद्दीन अगदीं बुचकळ्यांत पडला. त्यानं कांहीसं गोधेळून विचारलं, 'महाराज, तुम्हांला एकाएकीं रडायला काय झालं ? आणि तुम्ही माझ्या बाबांना ओळखतां काय ?'

'मी ओळखणार नाहीं तर कोण ओळखणार ?' जादूगार भावनाशील आवाजांत म्हणाला, 'तुझा बाप तो माझा अगदीं सख्खा भाऊ ! फार वर्षांपूर्वी त्याच्याशीं भांडून मी दुसऱ्या देशांत जाऊन राहिलों; पण तो मेला असें सांगून तूं माझ्या हृदयाला

मोठाच धक्का दिलास. मी तुझ्या बापाशीं भांडून गेलों तेव्हां तो एकटा होता. त्याचं लग्नहि झालेलं नव्हतं !'

आणि पुन्हां एकदां त्यानं अल्लाउद्दीनाला मिठी मारली. त्याला छातीशीं धरून तो म्हणाला, 'आतां तुझ्याशिवाय मला दुसरं कोण आहे ?' असं म्हणून त्यानं आपली पिशवी उघडली आणि तिच्यांतून दहा सोन्याच्या मोहरा काढून त्या अल्लाउद्दीनाला देऊन तो म्हणाला, 'बेटा, तुझं घर कुठं आहे ? आणि तुझी आई कुठं आहे ?'

अल्लाउद्दीनानं चटकन त्याला आपल्या घराची वाट दाखविली; पण तो जादूगार म्हणाला, 'हे ऐसे घे आणि तुझ्या आईला दे. तिला सांग तिचा दीर परदेशांतून आला आहे. उद्यां मी तिला भेटायला येईन !'

हे ऐकतांच अल्लाउद्दीन झपाट्यानं आपल्या आईला भेटायला घरीं आला. त्याला या वेळीं घरीं आलेला पाहून त्याच्या आईला फारच आश्चर्य वाटलं. कारण तो जेवणाच्या वेळेशिवाय कधींच घरीं येत नसे. तो आईजवळ गेला आणि सोन्याच्या त्या दहा मोहरा आईजवळ देऊन मोठ्या आनंदानें म्हणाला, 'आई, तुझ्यासाठीं मी मोठी आनंदाची बातमी आणली आहे ! माझा काका इतकीं वर्षं परदेशांत होता, तो आला आहे. त्यानंच मला ह्या मोहरा दिल्या आणि तुला त्यानं नमस्कार सांगितला आहे.'

त्याच्या आईनं विचारलं, 'अरे, हा कोण कुठचा काका ? तुला काका होता कधीं ?'

'आई, तूं असं कसं म्हणतेस ? त्यानं मला मिठी मारली, हृदयाशीं कवटाळलं !' अल्लाउद्दीन जास्तच गोंधळून म्हणाला.

‘तुला एक काका होता खरा ! पण तो फार वर्षापूर्वीच वारला, दुसरा कोणी काका तुला नाही !’ आई म्हणाली.

आईच्या ह्या सांगण्यानं अल्लाउद्दीन जास्तच बुचकळ्यांत पडला आणि स्वतःशींच आश्चर्य करीत राहिला. दुसऱ्या दिवशीं सकाळीं तो जादूगार अल्लाउद्दिनाला भेटायला म्हणून निघाला. अल्लाउद्दिनाला सोडायला त्याचं मन तयार नव्हतं. त्यामुळं त्याला शोधित हंमरस्त्यानं तो जात असतांना अल्लाउद्दीन नेहमींप्रमाणं उनाड जोरांबेरावर भटकतांना त्याला दिसला. अल्लाउद्दीन जवळ येतांच जादूगारानं त्याच्याजवळ जाऊन त्याला हृदयाशीं कवटाळलं आणि खिशांतून सोन्याच्या दोन मोहरा काढून त्याला देत तो म्हणाला, ‘बेटा अल्लाउद्दीन, तुझ्या आईला सांग की आज संध्याकाळीं मी तुमच्या घरीं जेवायला येईन !’

जादूगार निघून गेल्यावर अल्लाउद्दीन झपाट्यानं घरीं गेला आणि आईकडे पैसे देऊन म्हणाला, ‘आई, माझा काका आज संध्याकाळीं इथं जेवायला येणार आहे. त्यानंच हे पैसे दिले आहेत.’

मुलाचं बोलणं ऐकून ती सरळ बाजारांत गेली आणि बाजार करून ती आपल्या घरीं परतली. शेजाऱ्यांकडून तिनं भांडीकुंडी आणली आणि जेवण तयार केलं. जेवण तयार झाल्यावर ती अल्लाउद्दिनाला म्हणाली, ‘बेटा, जेवण तर तयार झालं. तुझ्या काकाला कदाचित् आपल्या घराचा पत्ता सांपडणार नाही. तूं पुढं जाऊन रस्त्यावर उभा रहा !’

आईची आज्ञा ऐकतांच अल्लाउद्दीन जायला निघाला. इतक्यांत घराच्या पुढील दरवाजावर थाप ऐकू आली. अल्लाउद्दिनानं चटकन पुढं होऊन दरवाजा उघडला.

दारांत तो जादूगार आणि त्याच्यामागं एक छोकरा मध्य व सुकामेवा' घेऊन उभा होता. जादूगार आंत आला. त्या छोंकऱ्यानं आपल्या हातांतल्या जिनसा घरांत ठेवल्या आणि तो आपल्या मार्गाला लागला. जादूगारानं आंत येतांच आपल्या भावजयीला नमस्कार केला आणि तो अश्रू ढाळूं लागला. बराच वेळ अश्रू ढाळल्यावर मग तो तिला म्हणाला, ' जिथं माझा भाऊ बसत असे ती जागा कोणती ? '

तिनं जागा दाखवितांच तो त्या ठिकाणीं गेला. त्यानं आपल्या पायांतले जोडे काढून बाजूला ठेवले आणि त्या ठिकाणीं बसून त्यानं प्रार्थना म्हटली. नंतर तो आक्रोश करूं लागला आणि दुःखानं तिथंच पडून राहिला.

तें पाहून अल्लाउद्दीनाच्या आईची खात्री झाली की, तो अल्लाउद्दीनाचा काकाच आहे. तिनं त्याच्याजवळ जाऊन त्याला उठाविलं व ती म्हणाली, ' आतां दुःख करून काय उपयोग ? जें व्हायचं तें होऊन गेलं. आतां कितीहि दुःख केलं म्हणून ते थोडेच परत येणार आहेत ? मग तो उठून बसला आणि तीं दोघं गप्पा मारूं लागलीं. तो म्हणाला, ' वहिनी, तूं मला यापूर्वी कधींहि पाहिलें नाहींस किंवा माझ्याबद्दल कांहीं ऐकलं नाहींस. तुला आश्चर्य वाटणं साहजिक आहे चाळीस वर्षांपूर्वी मी हें शहर सोडलं आणि सर्व हिंदभर मी फिरलो. नंतर इजिप्तमध्ये गेलों. नंतर मी मावळच्या सूर्याच्या प्रदेशांत गेलों आणि तिथं तीस वर्षं राहिलों. एक दिवस एकाएकी मला माझ्या भावाची आठवण झाली. त्याला डोळे भरून पाहण्यासाठीं माझा जीव तळमळूं लागला '

तेव्हां मी प्रवासाला लागणारे जिनस बरोबर घेतले आणि प्रवासाला निघालों. प्रवास करीत करीत देवाच्या कृपेने सुखरूप या शहरांत आलों. इथं आल्यावर भावाला शोधण्यासाठीं सारं शहर धुंडाळलं; पण मला कुणीच कांहीं बातमी सांगेना. अशा स्थितींत भटकत असतांना काल हा मुलगा इतर मुलांबरोबर खेळतांना मला दिसला आणि त्याला पाहिल्याबरोबर माझं हृदय त्याच्याकडे ओढ घेऊं लागलं. माझ्या अंतरात्म्यानं मला सांगितलं कीं, माझ्या भावाचा मुलगा ! त्याला पाहिल्याबरोबर मला फार फार आनंद झाला; पण जेव्हां त्यानं मला माझ्या भावाच्या मृत्युबद्दल सांगितलं तेव्हां मला मोठा धक्काच बसला. निराशेनं माझं हृदय भरून गेलं. मला फार फार दुःख झालं !

त्याचे हे शब्द त्याच्या भावजयीनं ऐकले तेव्हां तिला त्याचं म्हणणं पटून फार दुःख झालं. जुन्या आठवणीं पुन्हां जाग्या झाल्या आणि ती रडूं लागली. आपलं नाटक बरोबर बसत चाललेलं पाहून जादूगार मनांतल्या मनांत खूष झाला. त्यानं अल्लाउद्दीनाला विचारलं, “ काय रे अल्लाउद्दीन, आतांपर्यंत तूं काय काय शिकलास ? तूं कोणता धंदा करतोस ? ”

हा प्रश्न ऐकतांच अल्लाउद्दीनाला फारच शरम वाटली. शरमेनं त्यानं मान खालीं घातली, पण त्याची आई तितक्यांत म्हणाली, “ काय सांगूं भावजी तुम्हांला ? एवढा मोठा झाला पण त्याला कांहींहि येत नाही. दिवसभर आळीत उनाड आणि दंड पोरांबरोबर खेळत व धिंगामस्ती करीत असतो. मी आपली दिवसरात्र सारखी खपून दोघांच्या पोटापुरतं मिळविसें. हा पोरगा फक्त जेवणा-पुरताच काय तो घरांत येतो. ’

अल्लाउद्दीन आणि जादूचा दिवा

२६३६

९०५५

९०५५६२

तें ऐकून जादूगारानं तिच्याकडे सहानुभूतीनें पाहिलें आणि तो अल्लाउद्दीनाकडे वळून मोठ्या कळकळीनं म्हणाला, 'बेटा अल्लाउद्दीन, तुझी आई सांगते तें खरं का ? तूं अशा वाईट तऱ्हेनं कां वागृतोस ? अरे, तुझ्यासारख्या उमद्या तरुणानं अशा उनाडक्या करीत फिरावं हें चांगलं का ? तूं मनांत आणशील तर कांहींहि करूं शकशील. तुला तुझ्या बापाचा धंदा पसंत नसेल तर तुझ्या आवडीप्रमाणं दुसरा कोणताहि धंदा पसंत कर. मी तुला वाटेल ती मदत करीन !'

परन्तु अल्लाउद्दीन कांहीं न बोलतां ठोंब्यासारखा उभा राहिला. तेव्हां त्याची खात्री होऊन चुकली कीं, त्या पोराला भटकण्याखेरीज दुसरा कोणताच धंदा प्रिय नाही. तो जादूगार जरा विचार करून म्हणाला, 'बेटा अल्लाउद्दीन, मी सांगितल्याप्रमाणं करणं तुला कठीण वाटत असेल तर मला तसं सांग, मी तुला उंची मालाचं एक दुकान काढून देतो म्हणजे तूं या शहरामध्ये एक प्रसिद्ध व्यापारी म्हणून गणला जाशील !'

त्याचं हें बोलणं ऐकून अल्लाउद्दीनाला फार आनंद झाला. मान खाली घालून जरासा हंसत तो म्हणाला, 'मला हा बेत पसंत आहे.'

जादूगारानं अल्लाउद्दीनाकडे पाहिलं आणि त्याचा हंसरा आणि आनंदी चेहरा पाहतांच त्यांची खात्री झाली कीं, पोराला फार आनंद झाला आहे. तो त्याला म्हणाला, 'बेटा, दुकान उघडण्यास आणि व्यापारी बनण्यास तूं मोठा उत्सुक दिसतोस. उद्यां मी तुला बाजारांत घेऊन जाईन आणि व्यापारी वापरतात तसले कपडे घेऊन देईन. दुसरं म्हणजे दुकानाबद्दलहि मी बोलल्याप्रमाणं करीन.'

नंतर अल्लाउद्दीनाच्या आईनं जमिनीवर चादर पसरली आणि जेवण आणून ठेवलं. मग तीं तिघं एकत्र बसून जेवलीं. जेवण उरकल्यावर जादूगार अल्लाउद्दीनावरोबर व्यापारावावत बोलत राहिला. अल्लाउद्दीनहि त्यांत अगदीं रमून गेला. शेवटीं बरीच रात्र झाल्यावर जादूगार उठून म्हणाला, ' आतां मी जातो. उद्यां सकाळीं येऊन मी तुला बाजारांत नेऊन चांगले भपकेदार कपडे करून देईन ! '

सकाळींच जादूगार आला व अल्लाउद्दीनाला घेऊन बाजारात गेला. बाजारांत आल्यावर जादूगारानं अल्लाउद्दीनाला एका तयार कपड्यांच्या दुकानात नेलं आणि दुकानदाराला अतिमौल्यवान आणि भपकेदार असे कपडे आणायला सांगितलं. व्यापाऱ्यानं सुंदर सुंदर कपडे आणून त्याच्यापुढं ठेवले. तेव्हां जादूगार अल्लाउद्दीनाला म्हणाला, ' बेटा, ह्यांतले तुला आवडतील ते कपडे पसंत कर ! '

काकानं आपल्यालाच कपडे पसंत करण्यास सांगितलेलं पाहून अल्लाउद्दीनाला फार आनंद झाला. त्यानं त्या सर्व कपड्यांतून स्वतःला पसंत असे कपडे निवडले. जादूगारानं ते व्यापाऱ्याकडून बांधून घेतले, व त्याचे पैसे चुकते केले. नंतर तो अल्लाउद्दीनाला घेऊन एका स्नानगृहांत गेला. तिथं दोघांनीहि आंघोळी केल्या. आंघोळ झाल्यावर ते थंडगार आणि गोड सरबत प्याले. मग अल्लाउद्दीनानं मोठ्या आनंदानं ते नवीन कपडे आपल्या अंगात चढवले.

नंतर तो मघाबी जादूगार अल्लाउद्दीनाला घेऊन व्यापारी पेठेंत गेला. बाजारपेठ दाखवून झाल्यावर ते संबंध शहरभर फिरलें. नंतर त्यांनीं पोटभर भोजन केलें. भरपूर जेवण झाल्यावर मग ते पुढच्या

मार्गाला लागले. जादुगारानं त्याला मोठे बंगले दाखवले. शेवटीं तो जादूगार जिथं उतरला होता त्या खानमध्ये (उतरण्याची जागा) ते दोघेजण गेले. जादुगारानं तेथील व्यापाऱ्यांशीं अल्लाउद्दीनाची ओळख करून दिली आणि त्यांना तो आपला पुतण्या असल्याचं सांगितलं. नंतर त्या जादुगारानं अल्लाउद्दीनाला त्याच्या आईकडे पोचतं केलं.

तिनं जेव्हां अल्लाउद्दीनला त्या भपकेदार आणि रुबाबदार कपड्यांत पाहिलं. तेव्हां तिला तो कुणी तरी मोठा व्यापारीच वाटला. त्याला पाहून तिला आनंद झाला. तिनं त्या जादुगाराचे, आपल्या खोट्या दिराचे, आभार मानले. नंतर जादुगार निघून गेला.

सकाळींच जादुगार अल्लाउद्दीनाच्या घरीं आला. त्यांनीं त्याला प्रेमानं आपल्या हृदयाशीं कवटाळलं आणि नंतर त्याचा हात धरला व दोघे घराबाहेर पडले. रस्त्यावर आल्यावर जादुगार म्हणाला, 'बेटा अल्लाउद्दीन, आज मी तुला जन्मांत कधीं पाहिलं नसशील असं कांहीं तरी दाखविणार आहे !'

असं म्हणून त्यानं त्याला शहराबाहेर नल. शहराच्या बाहेर येतांच जादुगारानं त्याला बागवगीचे दाखविले, मोठमोठ्या सुंदर इमारती दाखविल्या.

बरेच फिरल्यावर ते एका बागेत गेले. तेथे जादुगारानं आपल्या जवळच्या पिशवींतून सुकी फळं, सुका मेवा वगैरे जिन्नस बाहेर काढले आणि ते अल्लाउद्दीनापुढं ठेवून तो म्हणाला, 'बेटा, तुला बरीच भूक लागलेली असेल नाहीं ? तेव्हां आतां ह्यांतलं पाहिजे तेवढं खा म्हणजे तुला जरा बरं वाटेल !'

काकाचं बोलणं ऐकून अल्लाउद्दीनाचा आनंद द्विगुणित झाला. त्यानं त्यांतलीं सुकीं फळं आणि सुका मेवा पोटभर खाल्ला. जादुगारानांही त्यांतले थोडे जिन्नस खाल्ले. नंतर त्यांनीं थोडी विश्रांति घेतली. पुन्हां ताजेतवाने झाल्यावर जादूगार त्याला म्हणाला, 'अल्लाउद्दीन, आतां उठूं या. कारण आतां आपल्याला आणखी एका ठिकाणीं जायचं आहे.'

त्याबरोबर अल्लाउद्दीन उठून उभा राहिला. मग ते दोघे चालूं लागले व एका बागेंतून दुसऱ्या बागेंत असं करीत करीत ते एका उंच आणि उजाड अशा टेकडीच्या पायथ्याशीं आले.

तेथें थोड्या काटक्या गोळा करून जादुगारानं जाळ केला. नंतर आपल्या विश्रांतून पेटी काढून ती उघडली आणि तिच्यांतून सुगंधी द्रव्यें बाहेर काढलीं आणि त्यांत टाकलीं. नंतर त्यानं कांहीं तरी मंत्रतंत्र म्हटले. ते कुणालाच कळण्यासारखे नव्हते. इतक्यांत आकाश काळंकुट्ट झालं. मेघाचा गडगडाट झाला. धरणी कंप पावून दुभंगली. अल्लाउद्दीन हें पाहून इतका घाबरला कीं, त्यानं तेथून पळून जाण्याचा बेत केला; परंतु तें जादुगाराच्या लक्षांत येतांच त्यानं त्याला इतक्या जोरानं थप्पड दिली कीं, त्यांचे दांत घशांत गेले आणि तो मूर्च्छितच होऊन जमिनीवर पडला.

थोड्याच वेळांत जादुगाराच्या जादुमुळं तो शुद्धीवर आला आणि समोर पाहूं लागला. इतक्यांत जिथं भूमि दुभंगली गेली तिथं एक शिळा दिसूं लागली. तिच्यांत एक तांब्याची कडी बसविली होती. त्या जादुगारानं आंकड्याचा एक चौकोन मांडला व तो अल्लाउद्दीनाकडे वळून म्हणाला, 'आतां मी जें सांगतों तें तूं ऐकलं पाहिजेस, त्यामुळं तूं कोणत्याहि राजापेक्षां श्रीमंत वनशील. त्या कडीला धरून तो धोंडा वर उचल, तुझ्याशिवाय तो कुणीच उचलूं

शकणार नाही. मग खालचा दैवी खाजिना दिसेल. तो तुझ्या-- साठीच ठेवलेला आहे. '

अल्लाउद्दीनानं कंबर कसली आणि मोठ्या धैर्याने व निग्रहानं जादुगारानं सांगितल्याप्रमाणे केलं. ती शिळा वर उचलून त्यानं ती बाजूला फेकून दिली. त्याबरोबर त्याला खाली एक भुयार दिसलं. त्यात उतरायला सुमारे बारा पायऱ्या होत्या. तें पाहून अल्लाउद्दीन अगदी चकित होऊन गेला.

'बेटा अल्लाउद्दीन' जादुगार म्हणाला, 'आतां तुझं डोकं नीट ताळ्यावर ठेव आणि मी काय सांगतो तें ऐक. तूं पहिल्यानं खाली उतर आणि सरळ दिसणाऱ्या वाटेनं टोंकापर्यंत जा. तिथं तुला चार मोठ्या खोल्या लागतील. प्रत्येक खोलींत तुला सोन्याच्या चार आणि चांदीच्या अनेक सुरया दिसतील. त्यांना चुकूनहि शिवू नकोस. त्या सुरयांकडे लक्षहि न देतां चौथ्या खोलींत जा. जातांना रमूं नकोस. तुझं रूपांतर ताबडतोव काळ्या फत्तरात होईल. तेन्हां नटि काळजी घे. चौथ्या खोलींत गेलास कीं तुला एक दरवाजा दिसेल. दरवाजा उघडल्यावर तुला एक बाग दिसेल. त्यात चिक्कार फळझाडं असतील आणि तिथं तुला एक रस्ता दिसेल. हा रस्ता पन्नास हात लांबीचा आहे. रस्ता ओलांडल्यावर तुला एक खोली दिसेल. त्या खोलीत तीस पायऱ्यांची एक शिडी आहे. तेथेच छताला टांगलेला एक दिवा जळत आहे. तूं त्या शिडीवर चढ आणि तो दिवा घे. त्यांतील तेलवात वगैरे फेंकून दे आणि तो तुझ्या अंगरख्यांत ठेव. अंगरख्याला तेल वगैरे लागेल म्हणून घाबरूं नकोस. येतांना लागेल त्या झाडाची फळं तोड. जापर्यंत तो दिवा तुझ्याकडे आहे तोपर्यंत तेथील प्रत्येक वस्तु तुझीच आहे. '

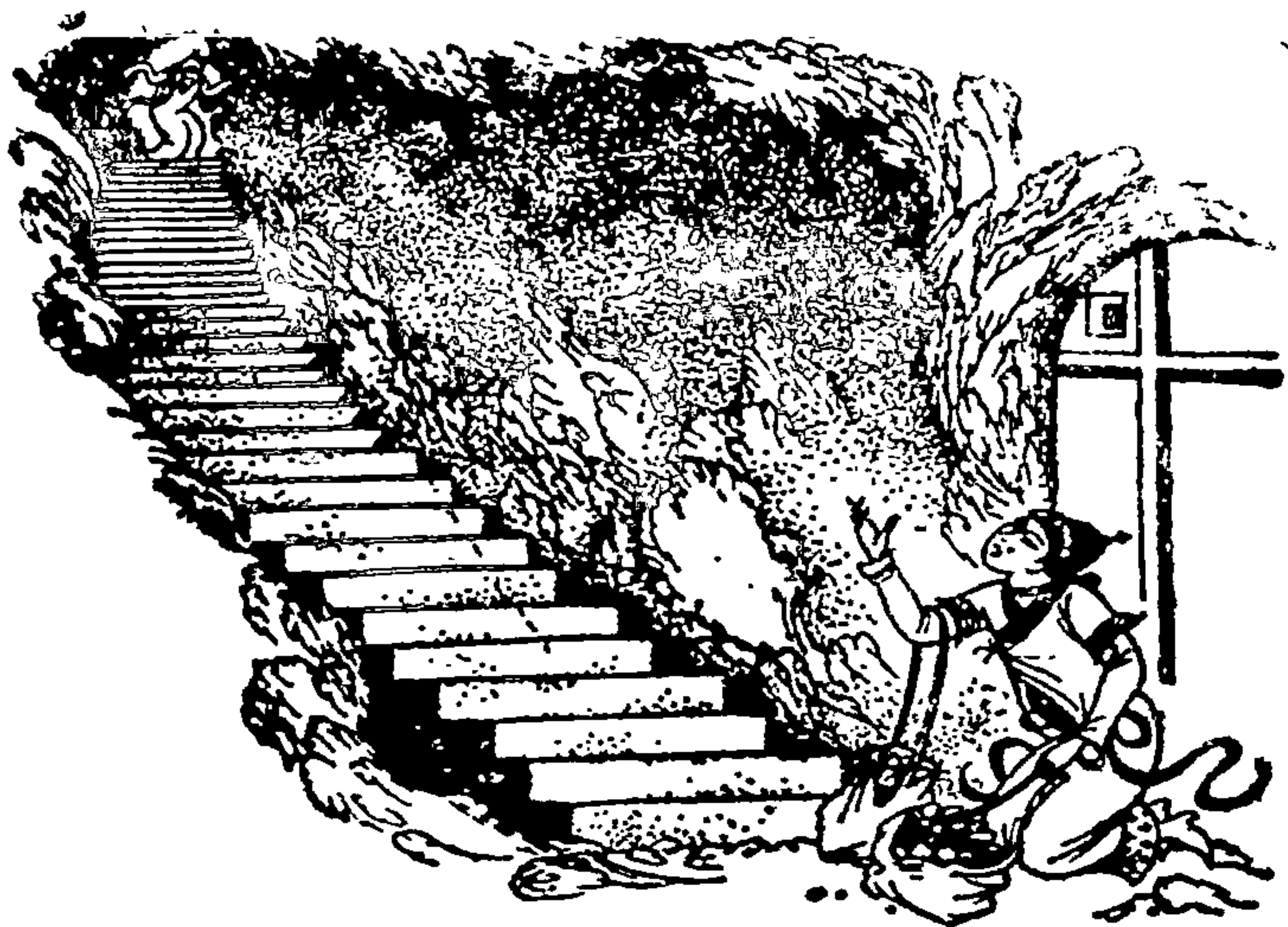
असं सांगून त्यानं आपल्या हातांतली आंगठी काढून ती

अल्लाउद्दीनाच्या करंगळींत चढवली व तो म्हणाला, 'बेटा, ही आंगठी जोपर्यंत तुझ्या बोटांत आहे तोपर्यंत तुला कसल्याहि संकटाची भीति नाही; पण मी सांगितलेलं सारं पूर्ण लक्षांत ठेवूनच वागलं पाहिजे. आतां ऊठ आणि खालीं उतर. थोड्याच वेळांत तूं अपरंपार संपत्तीचा मालक होणार आहेस. तुझ्याइतका श्रीमंत माणूस ह्या पृथ्वीवर शोधूनहि सांपडणार नाही !'

अल्लाउद्दीन उठला आणि मोठ्या धैर्याने त्या भुयारांत उतरला. खालीं त्याला चार खोल्या दिसल्या. प्रत्येक खोलींत सोन्याच्या चार सुरया होत्या. त्या मोठ्या आकर्षक होत्या. त्यांत काय आहे हें पाहण्याची जिज्ञासा त्याच्या मनांत उत्पन्न झाली. परंतु काकानं दिलेल्या धोक्याच्या सूचनेची आठवण होतांच त्यानं त्याच्याकडे दुर्लक्ष केलं आणि तो बागेत आला. बाग ओलांडून तो खोलींत आला. तिथें असलेल्या शिडीनें तो वर चढला आणि त्यानं दिवा काढला. नंतर त्यानं तो विझवला व आंतले तेल ओतून टाकून तो काळजीपूर्वक आपल्या अंगरख्यांत ठेवून दिला. नंतर तो शिडीवरून उतरून बागेत आला. प्रत्येक झाडावर फळांच्या आकारांचीं मौल्यवान रत्नं होती. तीं रत्ने हिरव्या, पिवळ्या, पांढऱ्या, तांबड्या अशा निरनिराळ्या रंगांचीं होती.

अल्लाउद्दीन त्या बागेत खूपखूप फिरला. तेथील एक एक चमत्कार पाहून तो इतका भांबावून गेला कीं, त्याचं देहभान हरपलं. आपल्या संबंध आयुष्यांत तिथल्यासारखीं रत्नं त्यानं पाहिलेलीं नव्हतीं म्हणून त्यानं आपले खिसे भरून त्यांतलीं रत्नं घेतलीं. नंतर आपल्या शालीमध्ये बरींच रत्नं बांधून त्यानं ती शाल आपल्या कमरेला घट्ट बांधली.

नंतर तो घाईघाईने निघाला. कारण आपल्याला उशीर झाला तर काका रागावेल अशी त्याला भीति वाटत होती. त्या चार ग्वालेया

ओलांडून तो भुयाराच्या दाराजवळ आला. तो भुयाराच्या पायऱ्या चढून वर अगदी शेवटच्या पायरीवर आला, परंतु ती पायरी सर्वांत उंच असल्यामुळे दुसऱ्याच्या मदतीशिवाय तो वर येऊ शकत नव्हता. तो चुलत्याला म्हणाला, 'काका, मला जरा हात द्या वर यायला !'

अल्लाउद्दीन परत आलेला पाहून जादुगाराला अगदी आनंद झाला. तो म्हणाला, 'दिवा आपलास का ?'

'हीय !' अल्लाउद्दीन म्हणाला.

'मग तो दिवा दे आधीं मला म्हणजे तुझ्याजवळचं ओझं तेवढंच कमी होईल !' जादुगार म्हणाला.

'पण काका, त्या दिव्याच्या ओझ्यानं कांहीं भी खाली जात

नाहीं. अल्लाउद्दीन म्हणाला, 'तुम्ही मला हात देऊन वर काढा. मग मी लगेच तो दिवा तुम्हांला देऊन टाकीन !'

पण त्या जादुगाराचा मुख्य उद्देश दिवा मिळवण्याचा असल्यामुळे कधीं एकदां तो दिवा आपल्या हातांत येतो याची त्याला घाई झाली होती. तेव्हां तो पुन्हां पुन्हां अल्लाउद्दीनाला प्रथम तो दिवा देण्यासाठीं सांगूं लागला, परंतु दिवा सर्व हिरेमाणकांच्या खालीं अडकून पडला होता. त्यामुळे अल्लाउद्दीनाला तो खिशांतून काढतांच येत नव्हता. पण जादूगार सारखा पुन्हां पुन्हां दिवाच मागूं लागल्यामुळे अल्लाउद्दीनहि हडास पेटून सांगूं लागला, 'आधीं मला वर घ्या; मगच दिवा देईन !'

अशा तऱ्हेनं बराच वेळ गेला. अल्लाउद्दीन दिवा देत नाहीं असं पाहून तो जादूगार भयंकर भडकला. त्यानं तत्काळ त्या पेटत्या अग्नींत धूप वगैरे टाकून कांहीं मंत्र म्हटले आणि भुयाराच्या तोंडावर ती शिळा पूर्ववत् बसवून टाकली. जादूच्या प्रभावानं ती अगदीं घट्ट करून टाकली आणि बिचाऱ्या अल्लाउद्दीनाला आंत कोंडून टाकलं. नंतर तो जादुगार सरळ आफ्रिकेला निघून गेला.

अल्लाउद्दीनानं जेव्हां पाहिलं कीं भुयाराचं तोंड बंद झालं तेव्हां त्यानं जादुगाराच्या नांवानं मोठमोठ्यानं हाका मारल्या. अल्लाउद्दीनाला आपल्या खऱ्या परिस्थितीची जाणीव झाली. जीविताबद्दल तो अगदीं निराश बनला. आतां आपली सुटका होणार नाहीं ह्याची त्याला खात्री पटली. भीतीनं तो मोठमोठ्यानं रडूं लागला.

बराच वेळ शोक केल्यावर ती उठला आणि पायऱ्या उतरून पुन्हां खालीं आला. भुयारांतून बाहेर पडायला एखादा दरवाजा आहे कीं काय हें तो पाहूं लागला. परंतु काळ्याकुट्ट अंधःकाराशिवाय

त्याला कुठंच कांही दिसले नाही. त्याच्या मनांत आलं, बागेत एखादा दरवाजा असेल. परन्तु बागेत जाण्याचा मार्गहि त्या जादुगारानं आपल्या जादुच्या प्रभावानं बंद करून टाकला होता. अल्लाउद्दीनाला जेव्हां कळून चुकलं की बागेत जायचा रस्तासुद्धां बंद झाला आहे, तेव्हां मात्र तो अगदींच हताश बनला. घसा कोरडा होईपर्यंत तो रड रडला. त्याचं हृदय दुःखानं अगदीं व्याकुळ बनलं आणि तो पुन्हां त्या भुयाराच्या तोंडाशी आला आणि कपाळावर हात ठेवून त्या पायऱ्यांवर बसला. भुकेनें आणि तहानेनं त्याचा जीव अगदीं व्याकुळ झाला होता. अजूनपर्यंत त्यानं ते कष्ट कसे तरी सहन केले. परन्तु जेव्हां अगदींच सहन होईना तेव्हां तो आपले दोन्ही हात एकमेकांवर घासून ते वर करीत म्हणाला, ' परमेश्वरा, तुझ्याशिवाय ह्या जगांत सर्वश्रेष्ठ सर्वज्ञानी असा कुणीच नाही. तूं माणसांवर संकट आणतोस आणि तूंच तीं दूर करतोस. तूं दयेचा सागर आहेस. तुझ्या चरणी मी लीन झालों आहे. तेव्हां मला या यातनांतून मुक्त कर. या संकटांतून मला सोडव ! '

अशा तऱ्हेने परमेश्वराची करुणा भाकीत असतांना आणि अति दुःखानं हात चोळीत असतांना त्याच्या बोटांतील आंगठी अचानक घासली गेली आणि त्याबरोबर मोठा चमत्कार घडला.

एक अक्रालविक्राल राक्षस त्याच्या समोर उभा राहून म्हणाला, ' आपली काय आज्ञा आहे ? तुमच्या हातांत असलेल्या आंगठीचा मी दास आहे. पाहिजे तें मागा. ह्या आंगठीवर माझ्या धन्याचं सील आहे आणि ज्याच्या हातांत ही आंगठी आहे त्याच्या हुकुमांचा मी ताबेदार आहे. तेव्हां आपलं जें काम असेल ते मला सांगा ! '

अल्लाउद्दीनानं त्याच्याकडे पोहिलं. तो अक्रालविक्राल राक्षस

त्याच्या समोर होता. त्याच्या त्या भयानक रूपाकडे पाहून अल्लाउद्दीनाची पांचावर धारण बसली. तो थराथरां कापू लागला. त्याच्या अंगाला दरदरून घाम सुटला. त्याच्या तोंडांतून शब्दहि फुटेना. परन्तु जरा वेळानं त्याला परिस्थितीची जाणीव झाली. तो धीर करून म्हणाला, 'तूं ह्या आंगठीचा दास आहेस तर मग मला परत जमिनीवर नेऊन ठेव !'

हे शब्द त्याच्या तोंडांतून बाहेर पडतात न पडतात, तोंच जमीन एकाएकीं दुभंगली आणि अल्लाउद्दीनाला आपण गुहेच्या बाहेर आलेले आहोत असं दिसलं. परन्तु डोळे उघडून त्याला प्रकाशाकडे वघवेना. तीन दिवस सारखा त्या अंधाऱ्या जागेंत असल्यामुळं एकाएकीं दिसलेला सूर्याचा प्रखर प्रकाश त्याच्या डोळ्यांना सहन झाला नाही. त्यानं हळूहळू जराजरा डोळे किलकिले केले आणि मग त्याचे डोळे उजेडाला सरावले. सगळं दिसूं लागतांच त्यानं आजूबाजूला पाहिलं. परन्तु त्याला भुयाराचा दरवाजा कुठं दिसेना. त्याला मोठं आश्चर्य वाटलं. नंतर त्यानं आपल्या सभोंवार पाहिलं. त्याला दूर दूर अंतरावर बागा दिसूं लागल्या. त्या बाजूला जाणारा रस्ताहि त्याला ओळखीचा वाटू लागला. त्याबरोबर त्याला आनंद झाला. त्याच्या हृदयांत हर्षाच्या उकळ्या फुटूं लागल्या.

आपल्याला मृत्यूच्या तावडींतून सोडवून पुन्हा पृथ्वीचं दर्शन घडविल्याबद्दल त्यानं देवाला धन्यवाद देऊन त्याचे पुन्हा पुन्हा आभार मानले. पुन्हा एकदां परमेश्वराचे आभार मानून तो त्या रस्त्यानं शहराकडे जायला निघाला. मृत्यूंतून सुटका झाल्यामुळं त्याचा सारा शीण नाहीसा होऊन त्याच्या अंगांत नवीन उत्साह आला होता. त्या उत्साहाच्या भरांत तो भराभर चालू लागला आणि सारे रस्ते पूर्वपरिचयाचे असल्यामुळं तो सरळ आपल्या घरी आला.

अल्लाउद्दीन आणि जादूचा दिवा

घरीं गेल्यावर तो आईला म्हणाला, 'मला कांहीं तरी खायला दे! आज तीन दिवस झाले, मी कांहींसुद्धां खाल्लेलं नाहीं. भुकेनं माझा जीव व्याकुळ झाला आहे !'

अल्लाउद्दीन घरांतून गेल्या दिवसापासून त्याची आई अगदीं दुःखीकष्टी झाली होती. त्याच्या काळजीनं ती सारखी रडत होती. त्यामुळं अल्लाउद्दीन घरीं आलेला पाहतांच तिचा आनंद अगदीं परमोच्च कोटीला पोचला. ताबडतोब तिनें घरांत जाऊन जें काय होतं तें त्याला आणून दिलं. ती प्रेमानं म्हणाली, 'बेटा, आतां खा, पी आणि विश्रांति घे ! नंतर मग तुझ्यावर कोणतं संकट आलं होतं तें सांग. आतां या क्षणाला तूं दमलेला आहेस, तेव्हां मी कांहीं एक विचारीत नाही.'

आईच्या सांगण्याप्रमाणं अल्लाउद्दीन खालूनपिऊन थोडा वेळ विश्रांति घेतली. नंतर तो आपल्या आईला म्हणाला, 'तुझ्याविरुद्ध माझी तक्रार आहे. कारण तूंच मला त्या काका म्हणविणाऱ्या दुष्टाच्या स्वाधीन केलंस. त्यानंच मला ठार मारण्याचा प्रयत्न केला. त्याच्या प्रेमाच्या नाटकानं आपण साफ फसलों. आई, तो इसम माझा काका नसून चेटूक करणारा एक जादूगार आहे. तो मूर जातीचा असून पक्का थापाड्या, दुष्ट, विश्वासघातकी आणि ढोंगी आहे. आई, त्या दुष्टानं मला किती गोड गोड वचनं दिलीं म्हणून सांगूं ? त्याच्या त्या वचनांनीं मला अगदीं भुरळ पाडली !

असं म्हणून अल्लाउद्दीन आपल्यावर कोणते प्रसंग आले, त्या जादूगारानं आपल्याला त्या टेकडीजवळ नेऊन आपल्या जादूच्या प्रभावानं भुयाराचा दरवाजा कसा उघडून दिला, इथपर्यंतची हकीगत सांगितली आणि तो म्हणाला, 'तो चमत्कार पाहून मी भांबावून गेलों. भीतीनं थरथर कांपूं लागलों. त्याच्या जादूचे ते भयंकर प्रकार

पाहून मी घाबरून पळून जाण्याचा निश्चय केला; पण माझा हा बेत त्याच्या लक्षांत येतांच त्यानं माझी मानगूट पकडली आणि माझ्या तोंडावर जबरदस्त ठोसा दिला.'

नंतर भुयारांत आपण कसं गेलो, तिथं काय पाहिलं आणि तेथला तो दिवा कसा हस्तगत केला इत्यादि हकीकत सांगून त्यानं आपल्या खिशांतून तो दिवा बाहेर काढून आईला दाखविला. त्याबरोबर खिशांतली सारीं रत्नेहि त्यानं तिच्या पुढ्यांत टाकलीं. नंतर त्यानं आपण पुन्हां भुयाराच्या दाराशीं कसे आलों आणि जादुगाराला

आपल्याला वर घेण्यासाठी हात द्यायला कसं सांगितलं, त्यानं अगोदर आपल्यापासून दिवा घेण्याचा कसा घाट घातला आणि नंतर आपल्याला भुयारांत कोंडून तो कसा निघून गेला ही सारी हकीकत सांगितली.

त्यानं सांगितलेली ही हकीकत ऐकून ती अगदीं भारून गेली. त्या मघाबी जादुगारानं मुद्दाम आपल्या मुलाला मरणाच्या खाईत लोटलेलं ऐकून ती म्हणाली, 'बेटा, तो जादुगार खरोखरच भयंकर दुष्ट, बद-कमी, ढोंगी आणि जादुच्या साहाय्यानं दुसऱ्यांचे खून करणारा खुनी आहे. देवाची कृपा म्हणून तूं त्याच्या तडाक्यांतून वांचलास. मी तर त्याला तुझा काकाच समजत होते !'

तीन दिवस अल्लाउद्दीन जराहि झोपला नव्हता, त्यामुळ तो डुलक्या देऊ लागला. तेव्हां आईनं त्याला झोपायला सांगितलं आणि ती स्वतःहि झोपली. दुसऱ्या दिवशीं चांगली दुपार होईपर्यंत कांहीं तो उठला नाही. तो जागा झाला तेव्हां त्याला बरीच भूक लागली होती. त्यानं आईकडं खायला मागितलं. परंतु आई म्हणाली, 'काल घरांत जें काय होतं नव्हतं तें तुला खायला दिलं. आतां घरांत कांहीं सुद्धां राहिलेलं नाही; पण आतां तूं थोडा वेळ तसाच पडून राहा. घरांत थोडं विणलेलं सूत आहे. तें मी बाजारांत नेऊन विकते आणि जे काय पैसे मिळतील त्याचं तुला बाजारांतून खायला आणते !'

'आई, अल्लाउद्दीन म्हणाला, ' तें सूत राहूं दे तसंच. तें सूत विकून काय मेळणार आहे ? मी आणलेला तो दिवा दे. मी बाजारांत नेऊन विकतो म्हणजे सुतापेक्षां खात्रीनं अधिक पैसे मिळतील.'

अल्लाउद्दीनाच्या आईनं तत्काळ उठून तो दिवा आणला आणि ती म्हणाली, 'हा घे दिवा ! पण त्याच्यावर फारच धूळ साचलेली आहे. असा बाजारांत नेला तर तो कुणीहि घेणार नाही. तेव्हां मी त्याला घासूनपुसून साफ करतें म्हणजे कुणीहि चार पैसे अधिक देईल !'

असं म्हणून तिनं मूठभर माती घेतली आणि ती दिवा घासू लागली; परंतु तिनं दिवा घासायला सुरुवात केली न केली तोंच तिच्यासमोर एक भयंकर राक्षस उभा राहिला. तो भयंकर धिप्पाड होता. त्याचं शरीर पर्वतप्राय होतं. तो तिला म्हणाला, 'काय पाहिजे बोला ! मी तुमचा दास आहे. जो कोणी हा दिवा जवळ बाळगील त्यांचा मी दास आहे. मी एकटाच नव्हे तर माझ्यासारखे शेकडो

गुलाम या चमत्कारिक दिव्याचे सेवक आपल्या सेवेला तत्पर आहेत. '

परंतु ती भीतीनं थरथरा कापू लागली. त्या भयंकर राक्षसाकडे पाहून तिची बोंबडी वळली; तिच्या तोंडांतून एकहि शब्द बाहेर पडेना. असं चमत्कारिक दृश्य तिने कधी जन्मांत पाहिलं नव्हतं. त्यामुळ ती पार भांबावून जाऊन बेशुद्ध होऊन पडली.

अल्लाउद्दीन दूर उभा होता. पण त्यानें भुयारांत आंगठी घासल्यामुळ निर्माण झालेला राक्षस पाहिला होता. त्यामुळ ह्या राक्षसाची त्याला भीती वाटली नाही. तो राक्षस आईशी बोलत असलेला पाहून त्यानें झटकन् पुढं होऊन तिच्या हातांतला दिवा घेतला आणि तो म्हणाला, ' मला भूक लागली आहे. तेव्हां माझी अशी इच्छा आहे कीं आमच्यासाठीं उत्तम भोजन घेऊन ये ! '

क्षणार्धांत राक्षस नाहीसा झाला आणि एक मोठा थाळा घेऊन आला. तो थाळा बहुमोल होता. त्यांत आणखी लहान लहान बारा थाळे होते व त्यांत रुचकर आणि स्वादिष्ट असे भोजनाचे निरनिराळे प्रकार होते. एका थाळ्यांत मांस होतं. दुसरींत भाक्या होत्या. तिसरींत बिर्याणी होती. बाकीच्यांतहि निरनिराळे पदार्थ होते. शिवाय चांदीच्या पेल्यांत सरबत होतं. हे सारे जिन्नस त्याच्यापुढं ठेवून तो राक्षस एकदम गुप्त झाला.

तो गेल्यावर अल्लाउद्दीनानं आपल्या आईच्या तोंडावर गुलाबपाणी शिंपडलं आणि तिला शुद्धीवर आणलं. ती पूर्ण शुद्धीवर येतांच तो म्हणाला, ' आई, परमेश्वरानं आपल्यासाठीं हें भोजन पाठवून आपली गरिबी कमी केली आहे. तेव्हां चल, आपण भोजन उरकून घेऊं या ! '

अल्लाउद्दीन आणि जादूचा दिवा

नंतर तीं दोघं मायलेकरं खाली बसली आणि भोजन करूं लागली. अल्लाउद्दीनाच्या आईनं असलं स्वादिष्ट मिष्टान्न कधी पाहिलंच नव्हतं. दोघांही भुकेलेलीं असल्यामुळं त्यांनीं त्यावर सपाटून ताव मारला. त्यांनीं पोटभर खाल्लं आणि राहिलेलं अन्न रात्रीसाठी आणि थोडं दुसऱ्या दिवसासाठी काढून ठेवून त्यांनीं हात धुतले. नंतर ती दोघं मायलेकरं बैठकीच्या जागेवर येऊन बसली. तेव्हां अल्लाउद्दीनाच्या आईनं विचारलं, 'बेटा, त्या दिव्यांतून निर्माण झालेल्या राक्षसानं तुला काय सांगितलं? काय घडलं तें आतां सांग बघू !'

अल्लाउद्दीनाने काय घडलं तें सगळं सांगितलें तेव्हां ती म्हणाली, 'पण बेटा; मी तुला बजावतें कीं तूं हा दिवा आणि ही आंगठी फेकून दे. ह्या दोन्ही जिनसा अगदीं भयंकर आहेत. मी तर पुन्हां आतां त्यांचे दर्शनहि घेऊ इच्छित नाहीं.'

'आई तूं म्हणतेस तें ठीक आहे.' अल्लाउद्दीन म्हणाला, 'पण दिवा आणि आंगठी फेकून दे म्हणालीस तें मात्र शक्य नाहीं. व्याकूळ झालों असतांना त्या सेवकाने आपल्याला अन्न आणून देऊन किती मदत केली हें तूं डोळ्यांनी पाहिलंच आहेस. दुसरे म्हणजे त्या लुच्या जादुगारानें मला कांहीं एक आणायला न सांगता फक्त तो दिवाच आणायला त्यानें सांगितलें ह्यावरून त्याला दिव्याची खरी योग्यता माहीत होती. त्याला जर त्याचें महत्त्व वाटत नसते तर आफ्रिकेसारख्या दुरच्या प्रदेशांतून इथें येऊन त्याचा शोध करण्याचें त्याला कारणच नव्हतें. तेव्हां हा दिवाच खरा महत्त्वाचा आहे. कांहीं झाले तरी आपण हो दुर करतां कामा नये. आंगठीबद्दल म्हणशील तर ती मी माझ्या बोटांतून कधीहि काढणार नाहीं. ती नसती तर त्या

अंधाऱ्या भुयारांत मी तडफडून मेलों असतो. अशा आंगठीला मी फेकून देऊं म्हणतेस ? '

आईनं त्याचं हें बोलणं ऐकलं. तिला तें पटलं हि. ती म्हणाली, 'बेटा, तुला योग्य वाटेल तें कर. माझ्याबद्दल म्हणशील तर मी एकदां जें भयंकर दृश्य पाहिलं आहे तें कांहीं पुन्हां पहाण्याची माझी इच्छा नाही ! '

त्यानंतर दोन दिवस निघून गेले. त्या राक्षसानं आणून दिलेलं अन्न त्यांना दोन दिवस पुरलं. तिसऱ्या दिवशी जेव्हां घरांत कांहींच उरलं नाही तेव्हां अल्लाउद्दीनानं त्या लहान थाळ्यापैकीं एक थाळी घेतली आणि ती घेऊन तो बाजारांत गेला. खरं म्हणजे त्या सर्व थाळ्या शंभर नंबरी सोन्याच्या होत्या, परंतु अल्लाउद्दीनाला त्याबद्दल कांहींच माहीत नव्हतं. तिथं मोडीच्या वस्तु विकणारा एक यहूदी व्यापारी होता. त्याला ती त्यानं देऊं केली.

त्या यहूदी व्यापाऱ्यानं आपल्या खिशातून एक सोन्याचं नाणं काढून त्याच्यापुढं धरलं. सोन्याचं नाणं पाहतांच अल्लाउद्दीनाला फार आनंद झाला. त्यानं ते झटकन् घेतलं आणि जराहि घासाघीस न करतां तो निघून गेला.

अल्लाउद्दीन तेथून निघाला तो थेट रोटीवाल्याच्या दुकानांत आला. तेथें त्यानं रोटी विकत घेतली आणि बाकीचे पैसे खिशात ठेवून तो घरीं आला. घरीं येतांच बाजारांतून आणलेले जिन्नस त्यानं आईपुढं ठेवले व उरलेले पैसे तिच्याकडे देत तो म्हणाला, 'ह्या उरलेल्या पैशांतून तुला पाहिजे त्या वस्तु खरेदी कर ! '

तिनं बाजारांत जाऊन आवश्यक त्या वस्तु विकत आणल्या. अशा तऱ्हेनं त्यांनीं कांहीं दिवस त्या पैशांवर खाऊनपिऊन सुखांत घालवले.

जेव्हां जेव्हां पैसे संपत असत तेव्हां अल्लाउद्दीन एक एक थाळी त्या यहुद्याकडे घेऊन जाई आणि तो जे कांहीं थोडेफार पैसे देई ते घेई. अल्लाउद्दीनानं अशा तऱ्हेनं त्या सोन्याच्या साऱ्या थाळ्या विकल्या. आतां फक्त चांदीचा तो मोठा थाळा राहिला. तो बराच मोठा आणि जड असल्यामुळें बाजारांत नेणं शक्य नव्हतं. त्यामुळं अल्लाउद्दीनानं त्या यहुद्यालाच घरीं बोलाविलें आणि त्याला तो दाखविला. यहुद्यानं तो मोठा नग आहे हे जाणून त्याबद्दल दहा दिनार दिले.

अशा तऱ्हेनं अल्लाउद्दीनानं आणि त्याच्या आईनं त्या पैशांवर बरेच दिवस गुजराण केली. घरांतला पैसाअडका संपला आणि घरांत कांहीं एक राहिलं नाहीं, तेव्हां अल्लाउद्दीनानं तो चमत्कारिक दिवा बाहेर काढून घासला. त्याबरोबर तो राक्षस त्याच्या पुढ्यांत उभा राहिला. आणि म्हणाला, ' आपली काय आज्ञा आहे ? '

। ' मी भुकेलेला आहे तेव्हां पूर्वीप्रमाणें तूं जेवणाचा थाळा घेऊन यावंस अशी माझी इच्छा आहे ! '

बोलून होतं आहे तोंच त्यानं पूर्वीप्रमाणं अन्नानं भरलेले थाळे असलेला मोठा थाळा आणला. त्यांत पांढऱ्या शुभ्र भाकऱ्या, सरबताच्या बाटल्या आणि लज्जतदार असे भोजनाचे पदार्थ होते. थाळा त्यांच्यापुढं ठेवून राक्षस गुप्त झाला.

नंतर अल्लाउद्दीन आईबरोबर जेवायला बसला. अगदीं पोट भरेपर्यंत त्यानं थाळ्यांतले जिनस खाल्ले. राहिलेले जिनस त्यांनीं दुसऱ्या दिवसासाठीं ठेवले. नंतर अल्लाउद्दीनानं त्यांतली एक थाळी आपल्या झग्या-खालीं घातली आणि ती विकण्याच्या उद्देशानं त्या यहुद्याला शोधायला तो निघाला.

परंतु रस्त्यावर एका नामांकित आणि जुन्या अशा जवाहिऱ्याचं दुकान होतं. तो व्यापारी अत्यंत प्रामाणिक होता. जेव्हां त्या शेखनं अल्लाउद्दीनाला इकडे तिकडे पाहात जातांना पाहिलं. तेव्हां त्यानं त्याला विचारलं, 'बेटा, तुला काय पाहिजे आहे ? त्या पलिकडच्या यहुद्याशीं कसलातरी सौदा करतांना मी कितीवेळां तरी तुला पाहिलं आहे. मला वाटतं आतांही तुला कांहींतरी विकायचं आहे. तुला कांहीं विकायचं असेल तर मला दाखव. देवाशय्य मी तुला योग्य तीच किंमत देईन !'

अल्लाउद्दीनानं आपल्या अंगरख्यातून ती थाळी बाहेर काढून त्यां व्यापाऱ्याकडे दिली. त्यानं ती घेऊन तिचं वजन केलं आणि अल्लाउद्दीनाला विचारलं, 'यापैकीं एखादी तूं त्या यहुद्याला विकलीस काय ?'

'होय' अल्लाउद्दीन म्हणाला, 'एका दिनाराला एक अशा पुष्कळ थाळ्या मी त्याला विकल्या.'

'एक दिनार !' व्यापारी आश्चर्यानं म्हणाला, 'परमेश्वरा, प्रामाणिक लोकांना फसविणाऱ्या या लोकांपासून आमचं रक्षण कर !' नंतर तो अल्लाउद्दीनाला म्हणाला, 'बेटा, खरोखरच तुला त्या भोंदु यहुद्यानं फसविलं आहे. ही थाळी शुद्ध सोन्याची असून तिची किंमत सत्तर दिनार होईल. तुला ती विकायची असेल तर मला दे आणि हे पैसे घे !'

अल्लाउद्दीनानं ती थाळी त्यालाच विकली आणि त्याच्याकडून सत्तर दिनार भाजून घेतले. नंतर अल्लाउद्दीन त्या व्यापाऱ्याचे आमार मानून आपल्या घरीं आला. त्यानंतर जेव्हां पैसे संपत तेव्हां तो एक थाळी नेऊन त्या व्यापाऱ्याला विकी आणि अशा तऱ्हेनं तो व त्याची आई दोघं चांगल्या स्थितीत राहूं लागलीं,

परंतु आपली मध्यमवर्गांतल्या लोकांची रहाणी त्यांनीं सोडली नाहीं कीं चैनीसाठीं वारेमाप पैसा उधळला नाहीं.

अल्लाउद्दीनाचा अल्लडपणा आतां गेला होता. त्याच्या अंगांत आतां पोक्तपणा आला होता. तो चांगल्या चांगल्या लोकांकडे जाऊं लागला. दररोज बाजारांत जाऊन पैसा कसा गुंतवावा याबद्दल सल्ला घेऊं लागला. सराफकट्टा, मोतीबाजार या ठिकाणीं जाऊन हिरे, माणकं, मोत्ये वगैरे मौल्यवान खडे कसे विकले जातात ह्याचा त्यानं अभ्यास केला. आतां त्याला कळून चुकलं कीं, भुयारांतल्या त्या खजिन्याच्या बागेत जीं फळं त्यानं तोडलीं होतीं ते काचेचे मणी अगर स्फटिकाच्या वस्तु नसून शुद्ध, अतिमौल्यवान आणि दुर्मिळ अशीं रत्नं आहेत. मौल्यवान रत्नं व टाकाऊ रत्नं कशीं ओळखावीं ह्याबद्दलची संपूर्ण माहिती त्यानं मिळविली. अशा तऱ्हेनं सारी माहिती मिळवून झाल्यावर एके दिवशीं सुकाळीं उठून चांगले कपडे घालून तो मोतीबाजाराकडे जायला निघाला.

तो रस्त्यानं जात असतांनाच सुलतानाच्या नोकरांनी ठोकलेली ललकारी त्याच्या, कानांवर आली, ' ऐका, हो ऐका ह्या नगरांतील समस्त जनहो ऐका ! आमच्या धन्याची, जो पृथ्वीं आणि समुद्र यांचा अधिपती आहे; त्याची कन्या वाद्रे अल् बुदुर हिचा विचार हमाम-खान्याकडे जाण्याचा आहे. तेव्हां लोकांनीं, आपापली घरं आणि दुकानं बंद करून घराच्या आंतल्या भागांत बसावं. असं जो करणार नाहीं त्याला ताबडतोब देहान्ताची शिक्षा देण्यांत येईल हो S S S ! '

अल्लाउद्दीनानं जेव्हां ही सनसनाटी ऐकली तेव्हां त्यानं सुलतानाच्या मुलीला पाहण्याचा निश्चय केला. ती फार सुंदर आहे अशी सर्वत्र

तिची ख्याती पसरली होती. सर्व तिच्या सौंदर्याची वाखाणणी करीत होते. तें ऐकल्यापासून अल्लाउदिनाच्या मनांतून तिला एकवार पहायचं होतं; पण मोठा प्रश्न होता तो ती दृष्टीस पडणार कशी ? तो युक्ति शोधूं लागला. विचार करतां करतां त्याला एकच मार्ग दिसला आणि तो म्हणजे हमामखान्याच्या दरवाजाच्या मार्गं लपून रहायचं म्हणजे ती आंत येतांच तिचं दर्शन घडेल.

त्याबरोबर कुठं वेळ फुकट न दवडतां सरळ तो हमामखान्याकडे गेला. ती यायच्या पूर्वी आंत जाऊन तो दरवाजामार्गे लपून राहिला. तो तिथं लपून राहिला आहे हें कुणासहि दिसत नव्हतं; परंतु त्याला सारं दिसत होतं.

राजवाड्यांतून निघाल्यावर सुलतानाच्या मुलीनं शहरभर चक्कर मारली. ती बाजारपेठेंत गेली आणि इकडेाल तिकडाले दृश्यें पाहतात

अल्लाउद्दीन आणि जादूचा दिवा

हमामखान्याकडे आली. आंत शिरतांच तिने आपल्या तोंडावरचा बुरखा दूर केला.

—आणि अल्लाउद्दीनाला तिचे दर्शन घडले. तिचे ते असामान्य सौंदर्य पाहून त्याचे डोळे दिपून गेले. तिचे सौंदर्य पाहून त्याची शक्तीच नष्ट झाली. त्याची दृष्टि बदलली.

आणि जेव्हा तो घरी आला तेव्हा तो आनंदाने अगदी बेहोष झालेला होता. त्याच्या आईने त्याला काय झाले म्हणून विचारले, परंतु उत्तर द्यायला त्याच्या तोंडातून शब्दही बाहेर येईना. तिने त्याच्यापुढे सकाळची न्याहारी ठेवली तरीसुद्धा तो भानावर आला नाही. तेव्हा तिने विचारले, ‘अरे, तुला आज झालेय तरी काय? तुला बरे वाटत नाही का? की तुझ्यावर कोणता संकट आले आहे? नेहमीप्रमाणे तू कां नाहीस? गप्प बसून कां राहिला आहेस?’

त्याने वाद अल् बुदूरबदल खूप ऐकले होते; पण सौंदर्य आणि सौष्ठव म्हणजे काय ह्याची त्याला कल्पनाच नव्हती. परंतु तिच्या दर्शनाने त्याला सौंदर्याची कल्पना आली. न्याहारी न करता तो नुसताच बसून राहिला.

पुन्हा दुसऱ्या दिवशीसुद्धा हीच स्थिति! तेव्हा मात्र त्याच्या आईला भीति वाटली. तिने त्याला प्रेमाने आपल्याजवळ घेतले आणि ती त्याला म्हणाली, ‘बेटा, तुला काय होतंय ते मला सांग. कुठे दुखत असले तर सांग. मी हकीमाला बोलावून आणते.’

आईने हकीमाला बोलविण्याचे ठरविलेले पाहून तो म्हणाला, ‘आई, मी शरीराने मुळीच आजारी नाही. पण काल मी सुलतानाची मुलगी वाद अल् बुदूर हिला हमामखान्याकडे जाताना

पाहिलं ! ’ असं म्हणून त्यानं घडलेली सारी हकीकत तिला सांगितली आणि तो म्हणाला, ‘ आई, काय सांगूं तुला ? तिचं तें अप्रतिम लावण्य पाहून मी अगदीं थक होऊन गेलों. मी सुलतानाकडे जाऊन तिला मागणी घालणार आहे ! ’

तेव्हां आईनं अल्लाउद्दिनाचं बोलणं ऐकलं तेव्हां तिला वाटूं लागलं कीं, खात्रीनं त्याला वेडच लागलं असलं पाहिजे. ती म्हणाली, ‘ परमेश्वर तुझं रक्षण करो ! मला वाटतं तूं वेडा झाला आहेस ! ’

‘ आई मी वेडा नाहीं, कीं खुळाहि नाहीं ! ’ अल्लाउद्दीन म्हणाला, ‘ तुझ्या ह्या असल्या बोलण्यानं मी माझे विचार बदलीन असं जर तुला वाटत असेल तर मात्र ती तुझी चूक आहे. मी माझ्या निश्चयापासून तिळमात्रहि मागं सरणार नाहीं ! जोंपर्यंत वाद अल् बुदुर हिच्याशीं माझं लग्न होणार नाहीं तोंपर्यंत मला दुसरं कांहीं एक सुचणार नाहीं ! ’

‘ बेटा, असल्या गोष्टी तूं बोलूं नकोस ! ’ त्याची आई घाबरून म्हणाली, ‘ तुझं हें बोलणं कुणी ऐकलं तर तो तुला वेड्यांत काढल्याशिवाय राहणार नाहीं. तुझ्या डोक्यांतलं खूळ तूं काढून टाक ! अरे, ती गोष्ट काय सामान्य आहे ? तूं सुलतानाला काय देणार ? ’

‘ बरोबर आहे तुझं म्हणणं. ’ अल्लाउद्दीन म्हणाला, ‘ सुलतानाच्या मुलीला मागणी घालायला माझ्याकडे कांहीं नाहीं. परंतु त्याला देण्यासाठीं माझ्याकडे जी वस्तु आहे, तिची बरोबरी पृथ्वीवरील कोणताहि बादशहा अगर सम्राट करूं शकणार नाहीं. माझ्याकडे अत्यंत मौल्यवान रत्नं आहेत. त्यांतील लहानाची

अल्लाउद्दीन आणि जावूचा दिवा २६३६. १८।५।१२

बरोबरी करणारी रत्न जयसम्राटाच्या स्वाजन्यांत सांयडणार नाहीत. ती अत्यंत मौल्यवान् अशीं रत्न आहेत. आपल्या घरांत चिनीमातीचा जो घडा आहे तो आण इथं ! मी तीं सारीं रत्न त्या घड्यांत अगदीं व्यवस्थितपणं ठेवून देतो. मग तूं तो घेऊन सुलतानाकडे जा आणि माझा अर्ज त्याला सादर कर ! आई, तूं असं समजूं नकोस कीं माझी ही देणगी कमी किंमतीची आहे. ही रत्न तर अनमोल आहेत. त्यांची किंमत करणं वड्या जवाहिऱ्यालाहि शक्य नाही !

मुलाच्या सांगण्याप्रमाणं तिनं तो चिनीमातीचा घडा आणून त्याच्या पुढ्यांत ठेवला आणि तीं रत्न खरोखरीच किंमती आहेत कीं काय तें पाहूं लागली. अल्लाउद्दीनानं कोपऱ्यांत ठेवून दिलेली ती रत्न काढून त्या घड्यांत व्यवस्थित रीतीनं रचून ठेविलीं आणि तो घडा रत्नांनीं काठोकाठ भरला. त्या रत्नांचा प्रकाशाप्रमाणं पडणारा उजेड पाहून तिचे डोळे दिपून गेले.

‘बेटा, हा नजराणा बहुमोल आहे हें अगदीं खरं आहे.’ त्याची आई म्हणाली, ‘तरीपण सुलतानापुढं जाऊन त्याच्या मुलीसाठीं मागणी घालण्याचं धारिष्ट्य कोण करणार ? मला वाटतं माझ्यानं तें धारिष्ट्य होणार नाहीं. माझ्या तोंडांतून शब्दच बाहेर यायचा नाही !’

तरी पण तुझ्या इच्छेप्रमाणें मला धीर करून राजवाड्यांत गेलंच पाहिजे. पण समज, सुलतानाला मी तुझी इच्छा सांगितली आणि त्यानं मला विचारलं कीं तुझ्याकडे मालमत्ता किती आहे, तुझ्याघुडे पैसा किती आहे, तर मग मी त्याला काय सांगू ?

‘आई, त्याबद्दल तूं मुळींच काळजी करूं नकोस.’ अल्लाउद्दीन म्हणाला, ‘ह्या रत्नाचं वैभव पाहून सुलतान तसा प्रश्न करणंच

शक्य नाही. तूं सरळ राजवाड्यांत जा ! तुला माहित आहे की आपल्याकडे जादूचा दिवा आहे. त्याचा प्रताप तूं पाहिलेला आहेसच. त्या जोरावर मी सुलतानानं कांहीहि मागितलं तरी तें एका क्षणांत त्याच्यापुढं हजर करीन ! '

अल्लाउद्दीनाच्या आश्वासनानं तिचं बरंच समाधान झालं. नंतर बरीच रात्र होईपर्यंत त्यांनी त्या गोष्टीवर चर्चा केली. मग ती दोघं झोपीं गेलीं. दुसऱ्या दिवशीं सकाळींच उठून अल्लाउद्दीनाच्या आईनं आंघोळ उरकून घेतली. नास्ता वगैरे झाल्यावर मग तिनें रत्नांनीं भरलेला तो चिनी-मातीचा घडा एका रुमालांत बांधून घेतला आणि देवांचं नांव घेऊन ती राजवाड्याकडे जायला निघाली. राजदरबारांत गर्दी व्हायच्या अगोदर ती दरबारांत पोचली. तेव्हां विशेष कोणी आलेलें नव्हतें. सर्व अमीर, उमराव, सरदार, मंत्री आणि मुख्य वझीर आल्यावर मग सुलतानाची स्वारी दरबारांत येऊन राजसिंहासनावर विराजमान झाली. सुलतान येतांच सर्व दरबारवासी लोक त्याच्या सन्मानार्थ उठून उभे राहिले आणि बसण्यासाठीं त्याच्या अनुज्ञेची वाट पाहूं लागले. जेव्हां त्यांना बसण्याची आज्ञा मिळाली तेव्हां ते सारे आपआपल्या जागेवर बसले. नंतर कोर्टकचेरीचं काम सुरू झालं. लोकांची गाव्हाणीं ऐकून घेऊन सुलतान त्यांना न्याय देऊं लागला. कोर्ट कचेरीचं काम संपताच दरबार बरखास्त झाला. सुलतान उठून आपल्या महालांत निघून गेला. वझीर आणि इतर मंत्री आपापल्या घरीं निघून गेले. जेव्हां अल्लाउद्दीनाच्या आईनं सुलतान आपल्या जनानेखान्यांत गेलेला पाहिला तेव्हां ती आपल्या घरी परतली.

आपली आई रत्नानं भरलेला तो घडा घेऊन परत आलेली

पाहून अल्लाउद्दीनाला आश्चर्य वाटलं. तिनं घडा पेटांत नीट ठेवून दिला आणि दरबारांत घडलेली सर्व हकीकत कथन केली. शेवटीं ती म्हणाली, 'बेटा, आतां माझ्या अंगांत बरंच घैर्य आलं आहे. दरबारांत उभं राहण्याची हिंमत माझ्यांत आली आहे. मी पुन्हां उद्यां दरबारात जाईन आणि सुलतानाशीं बोलेन !'

दुसऱ्या दिवशीं अल्लाउद्दीनाची आई उठली आणि तो घडा घेऊन दरबारांत गेली. परंतु दरबार बंद होता. तिनं चौकशी केली तेव्हां तिला कळलं कीं, सुलतान फक्त आठ दिवसांतून एकदांच दरबार भरवतो. नंतर ती घरीं आली. त्यानंतर ज्या दिवशीं दरबार भरे त्या दिवशीं ती दरबारांत जाई आणि सुलतानासमोर उभी राही; परंतु सुलतानाशीं बोलायची कांहीं तिची पाळी आली नाही. अशा तऱ्हेनं एक महिना गेला.

ती प्रत्येक दरबाराला येते हें सुलतानानं पाहिलं होतं; परंतु एकहि वेळ तिनं त्याच्याशीं बोलण्याचं धारिष्ट दाखविलं नाही. एक दिवस दरबार संपल्यावर सुलतान वझिरासमवेत आपल्या महालांत जातांना म्हणाला, 'गेल्या सहासात दरबारांच्या वेळीं मी एका म्हाताऱ्या बाईला पाहतों. तिच्या हातांत बांधलेलं कांहीं तरी असतं. तुला त्याबद्दल कांहीं माहीत आहे काय ? दरखेपेला दरबारांत येण्यांत तिचा उद्देश काय आहे ? पुढल्या खेपेला ती दरबारांत आली तर तिला माझ्यापुढं हजर कर !'

पुढच्या वेळीं नेहमींप्रमाणं दरबार भरला असतांना वझिरानं अल्लाउद्दीनाच्या आईला उभी - असलेली पाहिली. तत्काळ त्यानं तिला सुलतानापुढं उभं केलं. सुलतानासमोर येतांच तिनं रीतीप्रमाणं मुजरा करून त्याचं शुभ चिह्न ती उभी राहिली.

सुलतान तिला म्हणाला, “बाई, दरबाराचे वेळीं मी तुला उभी असलेली पाहतों; पण तूं चकार शब्द बोलली नाहीस. तेव्हा तुझं काय काम आहे तें मला सांग, म्हणजे मी तें पूर्ण करीन !”

ती पुन्हा मुजरा करून म्हणाली, ‘सरकार, आधीं मला अभय द्या म्हणजे मग मी माझा अर्ज आपल्यापुढं ठेवीन !’

सुलतान म्हणाला, ‘तुला मी अभय दिलं आहे. तेव्हा जराहि न घाबरतां तुझी फिर्याद काय आहे ती सांग !’

सुलतानानं अभय दिलेलं पाहून अल्लाउद्दीनाच्या आईला बराच धीर आला. ती म्हणाली, ‘खाविंद, सारं सांगण्याच्या अगोदर मी आपली क्षमा मागतें. मला अल्लाउद्दीन नांवाचा एक मुलगा आहे. एकदां आपली मुलगी बाद्र अल बुदुर हामामखान्याकडे जात असतांना त्याच्या मनांत तिला पाहण्याची अनिवार इच्छा झाली. म्हणून जिथून तिला नीटपणं पाहतां येईल अशा ठिकाणीं तो लपून बसला. ती जेव्हां आंत आली, तेव्हां त्यानं तिला पाहून घेतलं आणि त्या दिवसापासून त्याला तिच्याशिवाय कांही एक सुचत नाही. म्हणून तिला मागणी घालण्यासाठीं त्यानं मला आपल्या चरणांकडे पाठविलें आहे. खाविंद, मला माझ्या धारिष्ठ्याबद्दल क्षमा करतील अशी आशा आहे !’

सुलतानानं तिचें हें बोलणं ऐकलं तेव्हां त्याला तिची दया आली. त्याने न रागावतां तिला हंसत विचारलं, ‘तूं नजराणा काय आणला आहेस ? त्या रुमालाखालीं काय आहे ?’

तिनं रुमाल काढून रत्न असलेलं तें पात्र त्याच्यापुढं ठेवलं त्याबरोबर तो दिवाणखाना रत्नांच्या प्रकाशानं उजळून गेला.

खुद्द सुलतान त्या अनमोल रत्नांच्या तेजानं आश्चर्यांत बुडून गेला. त्यांच्या तेजानं आणि आकारानं त्याची मति गुंग झाली. आपण स्वप्नांत तर नाहीं ना असं त्याला वाटूं लागलं. तो म्हणाला, 'अजूनपर्यंत ह्या रत्नांसारखीं रत्नं मी पाहिलीं नव्हतीं' असं म्हणून त्यानं आपल्या वझिराकडे वळून विचारलं, 'वझिरा, तुझे काय मत आहे? तुझ्या आयुष्यांत अशीं मौल्यवान आणि सुंदर रत्नं तूं पाहिलीं आहेस काय?'

'नाहीं!?' वझीर त्या रत्नांच्या तेजानं थक्क होऊन म्हणाला, 'खाविंद, या रत्नांच्या तोडीचं एकहि रत्न आपल्या खजिन्यात नाही!'

'मला वाटतं ज्यानं मला नजराणा म्हणून हीं रत्नं पाठविलीं आहेत तोच माझ्या मुलीचा नवरा होण्याला योग्य आहे. कारण त्याच्या तोडीचा दुसरा कोणीहि लायक तरुण माझ्या मुलीला नवरा म्हणून मिळणं शक्य नाही!' सुलतान म्हणाला.

जेव्हा वझिरानं त्याचे हे शब्द ऐकले तेव्हां त्याचा चेहरा दुःखानं केविलवाणा दिसूं लागला. कारण सुलतानानं त्याच्या मुलाला आपली मुलगी देण्याचं अगोदर कबूल केलं होतं. म्हणून तो सुलतानाला म्हणाला, 'खाविंद, आपण आपली मुलगी माझ्या मुलाला देण्याचं कबूल केलं आहे. आपण माझ्या मुलाला तीन महिन्यांचा अवधि द्यावा म्हणजे त्या काळांत माझा मुलगा यापेक्षांहि मौल्यवान नजराणा आपल्या चरणापुढं आणून ठेवील!'

सुलतानानं वझिराला तीन महिन्यांचा अवधि दिला. नंतर तो म्हातारीकडे वळून म्हणाला, 'जा, आतां लग्नाच्या तयारीसाठीं तीन महिन्यांचा अवधि लागेल. तोंपर्यंत तुझ्या मुलाला दम धरण्यास सांग!'

सुलतानाचं हें आश्वासन ऐकल्यावर अल्लाउद्दिनाच्या आईनं त्याचे आभार मानले आणि ती आनंदाची बातमी मुलाच्या कानावर घालण्यासाठी ती तत्परतेनं घरीं आली.

आईला घाईघाईनं घरीं आलेली अल्लाउद्दिनानं गाहिलं. शिवाय तिच्या चेहऱ्यावर हर्षहि दिसत होता. त्यानं कांहींसं उत्सुकतेनं विचारलं, 'आई, तूं मला मोठ्या आनंदाची चांगली बातमी आणलेली दिसते. त्या रत्नांनीं तुझं काम झालं कीं नाहीं ?'

तिनं त्याला सर्व हकीकत सांगितली आणि सुलतानानं आपली मुलगी देण्याचा शब्द दिल्याचंही सांगितलं. नंतर ती म्हणाली, 'पण मला वाटतं वझीर आणि सुलतान ह्यांच्यांत कांहीं करार झालेला होता आणि सुलतानानं आपली मुलगी वझिराच्या मुलाला देऊं केलेली होती. ते दोघे एकत्र बोलले आणि मग सुलतानानं तीन महिन्यांचा अवधि दिला.'

अल्लाउद्दिनानं जेव्हां आईच्या तोंडून सारी हकीकत ऐकली, तेव्हां तो म्हणाला, 'आई, अजूनपर्यंत मी मृत्यूच्या छायेतच होतो; पण त्या स्थितीतून तूं मला बाहेर काढलंस. या क्षणाला माझ्यासारखा कोणी भाग्यवान नाहीं अगर सुखी नाहीं !'

अशा तऱ्हेनं तीन महिन्यांतले दोन महिने अल्लाउद्दिनानं शांतपणें घालविले. एके दिवशीं सायंकाळच्या वेळेस त्याची आई तेल आणायला बाजारांत गेली होती; परंतु तिथं जाऊन पाहते तों सर्व शहरभर रोषणाई केली होती. लोकांनीं आपली घरं फुलांच्या माळांनीं सजविलेलीं होती. तिनं चौकशी केली तेव्हां वझिराच्या मुलाशीं सुलतानाच्या मुलीचं आजच लग्न होणार आहे असं तिला समजलं. तें ऐकून तिला भयंकर धक्का बसला. तिचं चित्त

ठिकाणीं राहिलं नाहीं. या दुःखी कहाणीची वार्ता अल्लाउद्दीनाला कशी सांगावी या विवंचनेंत पडली.

कारण अल्लाउद्दीन पळापळानं त्या तीन महिन्याच्या मुदतीची वाट पाहत होता. ती घरीं परत आली आणि अल्लाउद्दीनाला म्हणाली, 'बेटा, मी तुला एक दुःखांत टाकणारी बातमी सांगणार आहे !'

असं म्हणून तिनं आपण बाजारांत जातांना सारं शहर कसं शृंगारलं होतं, सैनिक, रक्षक, वझिराच्या मुलाला राजवाड्यांत घेऊन जाण्यासाठीं कसे सज्ज होते वगैरे सर्व हकीकत सांगितली.

तें ऐकतांच अल्लाउद्दीनाला भयंकर दुःख झालं; परंतु लगेच त्याचा चेहरा रागानं लालबुंद झाला. सुलतानानं आपल्याशीं विश्वासघात केला या जाणिवेनं त्याचं माथ भडकलं; परंतु लगेच त्याला त्या दिव्याची आठवण झाली. त्याबरोबर त्याचं चित्त ठिकाणावर आलं. तो शांतपणानं म्हणाला, 'आई तुझी शपथ घेऊन सांगतो कीं, त्या वझिराच्या मुलाला मी सहज उडवून देईन. जेवल्यानंतर मी माझ्या खोलींत जाईन व मग सारं कांहीं ठाकठीक होईल !'

जेवणखाण झाल्यावर अल्लाउद्दीन आपल्या खोलींत गेला. त्यानं दरवाजा आंतून बंद करून घेतला व दिवा बाहेर काढून घासला आणि त्याबरोबर एका क्षणाधांत दिव्याचा सेवक त्याच्यापुढं हजर होऊन म्हणाला, 'जें कांहीं पाहिजे तें माग ! ज्याच्या हातांत दिवा आहे त्याचा मी चाकर आहे. काय आज्ञा आहे आपली ?'

'मी काय सांगतो तें ऐक !' अल्लाउद्दीन त्या राक्षसाकडे पहात म्हणाला, 'मी सुलतानाच्या मुलीला मागणी घातली होती. सुलतानान

मला शब्द देऊन तीन माहिण्यांनंतर तिचे माझ्याशीं लग्न करायचं वचन दिलं होतं, परंतु त्यानं आपला शब्द पाळला नाही. इतकंच नव्हे तर त्यानं तिला वझिराच्या मुलाला दिली आणि आज त्यांचं लग्न होणार आहे. तेव्हां मी तुला आज्ञा करतो की, त्या दोघांना उचल व येथे आण ! '

~

त्याचं हें बोलणं ऐकून तो राक्षस गुप्त झाला व अल्लाउद्दीन आई-बरोबर गप्पा मारण्याकरितां बाहेर आला. थोडा वेळ गप्पा मारल्यावर तो पुन्हां आपल्या खोलींत गेला आणि त्यानं दरवाजा बंद करून घेतला.

थोड्या वेळांत त्या राक्षसानं त्या दोघांना आणलं आणि त्या खोलींत ठेवलं. उल्लाउद्दिनाला हें पाहून फारच आनंद झाला. तो त्या राक्षसाला म्हणाला, ' या वझिराच्या मुलाला त्या पलीकडच्या मोरींत नेऊन तिथं डांबून ठेव ! '

लगेच त्या राक्षसानं त्याला नेऊन मोरींत डांबून टाकलं आणि नंतर त्यानं त्याच्या अंगावर वाऱ्याची इतकी थंड फुंकर मारली की, वझिराच्या मुलाची अवस्था मोठी शोचनीय झाली. नंतर पुन्हां तो अल्लाउद्दिनाकडे वळून म्हणाला, ' आणखी काहीं आज्ञा आहे काय ? '

' होय ! ' अल्लाउद्दीन म्हणाला, ' उद्यां सकाळ होतांच पुन्हां यांना जिथल्या तिथं ठेवण्यासाठीं ये ! '

त्याबरोबर तो राक्षस एकाएकीं नाहींसा झाला. नंतर अल्लाउद्दीन उठला तो बाद्र अल् बुदुरला म्हणाला, ' राजकन्ये, तूं असं समजूं नकोस कीं मी तुला तुझा अपमान करण्यासाठीं इथं आणलं आहे. तुझ्या बापानं तुझं लग्न माझ्याशीं करण्याचं वचन दिलं होतं. तेव्हां तूं

शांत चित्तानं शोप. माझ्याकडून तुझा जराही अनादर होणार नाही. मी बाहेर शोपतो ! ’

परंतु ती घाणेरडी काळोखी खोली पाहून राजकन्या घाबरून गेली होती. तिच्या हृदयाचा थरकाप उडाला होता. ती पलंगावर पडली. परंतु तिने ती रात्र मोठ्या कष्टांत घालविली. वजिराचा मुलगा दुसऱ्या खोलींत मोरींत पडून होता आणि राक्षसाच्या भीतीनं तो कांहींएक हालचाल करूं शकत नव्हता. अल्लाउद्दीन मात्र बाहेर शांतपणें शोपला होता.

सकाळ होतांक्षणींच त्या राक्षसानं डोळ्याची पापणी लवते न लवते तोंच त्या दोघांना उचलून कोणाला दिसणार नाही अशा तऱ्हेनं राजवाड्यांत नेऊन ठेवलं. परंतु असं करतांना तीं दोघं भीतीनं अर्धमेलीं झालीं होती. त्यांना ठेवून तो राक्षस निघून गेला.

थोड्या वेळानें सुलतान आंत आला आणि सरळ आपल्या मुलीकडे गेला आणि तिच्या कपाळाचं चुंबन घेऊन त्यानं विचारलं. परंतु तिनं एका शब्दानं हि त्याला उत्तर दिलं नाही.

तेव्हां सुलतानानं तिला तेथेंच सोडलं व आपल्या राणीच्या महालांत जाऊन त्यानं तिला काय घडलं तें सांगितलं. सुलतानाला राग आलेला पाहून राणी म्हणाली, ‘ तुम्ही थांबा थोडा वेळ. आणखी थोड्या वेळानं ती नीट बोटू लागेल. आतां मीच जाऊन तिच्याशीं थोडी बातचीत करून येतें. ’

असं म्हणून, राणीनं आपले कापडे चढवले आणि ती आपल्या मुलीच्या महालांत गेली. परंतु राजकन्येनं जरासुद्धां तिच्याकडे पाहिलं नाहीं कीं कसलीहि हालचाल केली नाहीं. तेव्हां मात्र राणीनं आपल्या मुलीला विचारलं, 'बेटी, तुला काय झालं आहे ? तूं बोलत कां नाहीस ? मी मुदाम तुझ्या समाचाराला आलें असतांना तूं एक शब्दही बोलत नाहीस म्हणजे काय ?'

तेव्हां राजकन्या बाद्र अल् बुदूर तोंड वर करून म्हणाली; 'आई, मला क्षमा कर. तूं अगदीं सकाळींच आल्यामुळें मी बोललें नाहीं. कालची रात्रच वैज्याची रात्र होती !' असं म्हणून तिनें आपल्या महालांतून नाहीस होण्यापासून तीं सकाळीं पुन्हां महालांत आणून ठेवण्यापर्यंतची सारी हकीकत सांगितली.

राणीनं बाद्र अल् बुदुरचें तें बोलणें ऐकलं तेव्हां ती म्हणाली, 'बेटी, तुझं डोकं ताळ्यावर आहे ना ? दुसऱ्या कुणाला तूं हें सांगितलंस तर सर्व म्हणतील कीं, सुलतानाच्या मुलीला वेड लागलं आहे. तूं त्यांना कांहीं सांगितलं नाहीस हें बरं केलंस. मी तुला पुन्हां बजावतें कीं तूं ह्यांतलें कुणाला कांहींसुद्धां सांगूं नकोस ! चल उठ !'

असें म्हणून तिनें तत्काळ अल् बुदुरचा पोषाख चढवणाऱ्या दासीला हांक मारली व तिला पोषाख चढवून तिनें गुप्तपणें वझिराच्या मुलाला बोलावून घेतलं आणि त्याला बाद्र अल् बुदुरनं सांगितलेली सारी हकीकत सांगून विचारलं, 'बोल, हें सारं खरं आहे का ?'

त्याला वाटलं आपण खरं सांगितलं तर राजकन्या आपल्या हातची जाईल. म्हणून तो आश्चर्य वाटल्यासारखें करून म्हणाला,

“ आपण काय म्हणत आहांत तें मला समजलं नाही ! ’ तेव्हां मात्र मुलीला स्वप्न पडलं अशी तिची खात्री झाली.

अल्लाउद्दीनसुद्धा सर्व शहरभर फिरला. त्यानं सारी मौजमजा पाहिली. राजवाड्यांत जाऊन तेथली रोषणाई पाहिली. परंतु या सर्व रोषणाईकडे पाहून तो स्वतःशींच हंसत होता.

बराच वेळ शहरांत फिरल्यावर काळोख पडायच्या सुमारास तो आपल्या घरी परतला. जेवणखाण आटोपल्यावर तो आपल्या खोलींत गेला आणि त्यानं दिवा घासला. लगेच तो राक्षस तिथं प्रकट झाला. त्याबरोबर अल्लाउद्दीनानं त्याला आदल्या दिवसाप्रमाणं सुलतानाच्या मुलीला आणि वझिराच्या मुलाला आणायला फर्माविलं. त्याप्रमाणं तो राक्षस क्षणाचाहि विलंब न करतां नाहींसा झाला व ठरलेल्या वेळीं राजकन्या बाद्र अल बुदुर आणि वझिराचा मुलगा यांना घेऊन आला. आदल्या दिवसासारखीच आजहि वझीरपुत्राची आणि राजकन्येची व्यवस्था लावली सकाळ होतांच त्या राक्षसानं पुन्हा त्यांना राजमहालांत नेऊन ठेवलं. अल्लाउद्दीनाला वझीरपुत्राची दुर्दशा पाहून मोठी मौज वाटली.

सुलतान जेव्हां सकाळी जागा झाला तेव्हां त्यानं आपली मुलगी कालच्याप्रमाणचं वागते कीं काय हें पाहण्याचा निश्चय केला आणि उठल्याबरोबर कपडे करून तो मुलीच्या महालांत गेला. सुलतानानं पडदा बाजूला सारला व झोपलेल्या मुलीच्या कपाळाचं चुंबन घेऊन तिची हकीकत विचारली; परंतु तिनें एका शब्दानंहि त्याला उत्तर दिलं नाहीं.

हे पाहून सुलतानाला भयंकर राग आला. त्याने रागानं आपली तलवार म्यानाबाहेर काढली आणि तो म्हणाला, ‘ तुझ्यावर कोणतं संकट आलं आहे बोल, नाहीं तर मरायला तयार हो ! तुझ्या ह्या

असल्या वागण्यानं माझा मान काय राहिला ? मी तुला पुन्हां पुन्हां प्रश्न विचारतो आणि तूं चकार शब्दहि तोंडातून काढत नाहीस ! ’

आपला बाप हातांत नग्न तलवार घेऊन उभा असलेला तिने पाहिलं तेव्हां तिचं भय नाहीस झालं. ती आपलं डोकं वर करून म्हणाली, ‘पिताजी, माझ्यावर रागावूं नका ! माझ्यावर आलेला प्रसंग पाहून तुम्ही खात्रीनं मला क्षमा करा ! ’ नंतर राजकन्येनं आपल्यावर आलेले प्रसंग सांगितले आणि ती म्हणाली, ‘पिताजी, तुमचा माझ्या, बोलण्यावर विश्वास नसेल तर तुम्ही वझिराच्या मुलाला त्याबद्दल विचारा. तो तुम्हांला सर्व हकीकत सांगेल !’

सुलतानानं जेव्हां ही हकीकत ऐकली तेव्हां त्याला दुःख झालं. त्याचे डोळे आसवांनीं भरून आले. त्यानं आपली तलवार म्यान केली. मुलीला मोठ्या प्रेमानं पोटाशीं धरून मायेनं तिचं चुंबन घेऊन तो म्हणाला, ‘बेटी, तूं झालेली हकीकत मला कालच सांगितली असतीस तर कालच्या रात्रीं तुझ्यावर जो प्रसंग आला तो मी येऊं दिला नसता. मी तुझं रक्षण केलं असतं; पण आतां सारी काळजी आणि दुःख तूं विसरून जा !’

नंतर सुलतान राजमहालांत गेला आणि त्यानं वझिराच्या मुलाला बोलावून घेतलं. त्याला दरडावून विचारल्यावर तो म्हणाला, ‘बादर अह बुदूर जें सांगतें तें खरें आहे. गेल्या दोन रात्री वैज्याच्या रात्री झाल्या. मी एका घाणेरड्या काळोख्या मोरींत थंडीनं कुडकुडत दोन्ही रात्री घालविल्या. मागच्या दोन रात्री त्या अवस्थेंत घालवल्या तसली एकाहि रात्र घालविण्याची आतां माझ्या अंगांत ताकद नाही !’

तें ऐकून सुलतानानं ताबडतोब समारंभ बंद करण्याची आज्ञा सोडली व लग्न मोडल्याचं जाहिर केलं. त्यामुळं सर्व नागरिकांना मोठा विस्मय वाटला. प्रत्येकजण एकमेकांस विचारूं लागला, 'काय झालं? तडकाफडकीं लग्न कां मोडलं गेलं?'

परंतु अल्लाउद्दिनाखेरीज त्यांतलं सत्य कुणालाच माहित नव्हतं. राजकन्या मिळविण्याची त्याची खरी महत्वाकांक्षा होती. तो ह्या साऱ्या प्रकरणाबद्दल गालांतल्या गालांत हंसत होता.

तीन महिने पुरे होईपर्यंत अल्लाउद्दीन स्वस्थपणें वाट पाहात राहिला. कारण सुलतानानं तीन महिन्यांची मुदत दिली होती. तीन महिन्यांची मुदत संपली तेव्हां सुलतान आपला करार पाळतो कीं नाहीं हें पाहण्यासाठीं अल्लाउद्दिनानं आपल्या आईला सुलतानाकडे पाठविलं. अल्लाउद्दिनाची आई सुलतानाला भेटण्यासाठीं राजदरबारांत गेली. सुलतान दरबारांत आला तेव्हां त्याची नजर तिच्यावर गेली. त्याबरोबर आपण तिला दिलेल्या तीन महिन्यांच्या मुदतीच्या वचनाची त्याला आठवण झाली. तो वझिराकडे वळून म्हणाला, 'जिनं आपणाला रत्नांचा नजराणा दिला होता ती हीच म्हातारी! तिला पुढं घेऊन ये!'

वझिरानं तत्काळ तिला सुलतानापुढं हजर केलं. सुलतानापुढं येतांच तिनं लवून मुजरा केला. सुलतानानं विचारलं, 'तुझी काय मागणी आहे?'

'सरकार!' म्हातारी म्हणाली, 'आपण तीन महिन्यांची दिलेली मुदत संपली आहे. आतां आपण आपली मुलगी बाद्र अल् बुदूर माझ्या मुलाला देण्याची वेळ येऊन ठेपली आहे!'

तिच्या मागणीनं सुलतानाला मोठा खेद झाला. कारण तिची अवस्था अगदीं कंगाल दिसत होती. त्यानं वझिराला सल्ला विचारला.

त्यावर वझीर जरा विचार करून म्हणाला, 'मला एक कल्पना सुचली आहे. मी सांगतो त्याप्रमाणं तुम्हीं मागणी करा. शुद्ध सोन्याच्या चाळीस थाळ्यांतून बाईने पूर्वी आणली होती तशी रत्नं नजराणा म्हणून पुन्हां आणावीं. त्या चाळीस थाळ्या युवतींनीं व चाळीस गुलामांनीं आणाव्या !'

वझिराची ही प्रचंड मागणी पाहून सुलतान एकदम आनंदानं म्हणाला, 'खरोखर तूं अशी नामी युक्ति सांगितली आहेस ! ही गोष्ट त्याच्याकडून होणं शक्यच नाही ! आपणाहि आपल्या शब्दांतून सहजच मुक्त होऊ !' नंतर सुलतान अल्लाउद्दीनाच्या आईकडे वळून म्हणाला, 'बाई, तूं जा आणि आपल्या मुलाला सांग की माझा शब्द मी पाळणार आहे; पण तुझ्या मुलाला हुंडा देण्याची ऐपत असली पाहिजे. तुझ्या मुलानं चाळीस शुद्ध सोन्याच्या थाळ्यांतून तूं पूर्वी आणलीस तशी रत्नं काठोकाठ भरून ते थाळे चाळीस गोऱ्या तरुणींबरोबर पाठविले पाहिजेत आणि त्यांच्याबरोबर चाळीस काळे गुलाम आले पाहिजेत. ही गोष्ट जर तुझ्या मुलाच्या हातून झाली तरच तुझ्या मुलाला मी माझी मुलगी देईन !'

घरीं येतांच तिनें सर्व गोष्ट अल्लाउद्दीनाच्या कानावर घातली; पण अल्लाउद्दीनाला त्याचं कांहींच वाटलं नाही. दोघांनीं प्रथम शांतपणें जेवण केलं.

नंतर अल्लाउद्दीन आपल्या खोलींत गेला आणि त्यानं तो दिवा काढून घासला. तत्काळ तो राक्षस त्याच्यापुढं हजर झाला. अल्लाउद्दीन त्याला म्हणाला, 'मी सांगतो तें नीटपणं ऐकून घे ! मी सुलतानाकडे त्याच्या मुलीला लग्नाची मागणी घातली आहे. त्यासाठीं प्रत्येकी दहा शेर वजनाच्या चाळीस सोन्याच्या थाळ्यांतून आपल्या खजिन्यांत जीं रत्नं आहेत तशीं भरून ठेव ! त्या थाळ्या

चाळीस गोऱ्या दासींच्या डोकीवर देऊन व त्यांना चाळीस काळे गुलाम साथीला देऊन, तो नजराणा पाठवायचा आहे. तरी त्याची सिद्धता करून माझ्यासमोर आण ! '

‘ जशी सरकारची आज्ञा ! ’ तो राक्षस म्हणाला आणि एका क्षणार्धात तो नाहीसा झाला. एका तासानं तो ते थाळे, तीं रत्नं, त्या दासी आणि ते गुलाम घेऊन आला.

अल्लाउद्दीनाची आई पुढं झाली आणि तिच्या मागोमाग नजराणा घेऊन त्या दासी आणि ते गुलाम जोडीनं उभे राहिले. तें अपूर्व दृश्य पाहून त्या मोहल्यांतील लोक एकमेकांकडे टकामका पाहू लागले, त्या दासींचं असामान्य सौंदर्य पाहून त्यांना फार आश्चर्य वाटलं. त्यांच्या अंगावरील वस्त्रं सोनेरी कापडाचीं असून मौल्यवान रत्नांनीं तीं मढविलेलीं होतीं. अल्लाउद्दीनाची आई चालू लागली व तिच्या मागोमाग त्या दासी मोठ्या मोहक चालीनं, सुहास्य मुद्रेनं चालू लागल्या. सर्व शहरवासी त्या स्त्रियांचं तें लावण्य पाहून मोहून गेले. करतां करतां तो लवाजमा राजवाड्यापाशीं येऊन पोचला.

हा लवाजमा जवळ येतांच त्यांनीं ताबडतोब सुलतानाला त्याची वर्दी दिली. सुलतानानं त्यांना आंत येण्यास सांगितलं. अल्लाउद्दीनाची आई सारा लवाजमा घेऊन राजदरबारांत गेली. तिनें आणि तिच्या बरोबरच्या त्या दासींनीं आणि काळ्या गुलामांनीं सुलतानाला लवून मुजरा केला. नंतर त्या दासींनीं आपल्या डोक्यावरच्या सोन्याच्या थाळ्या सुलतानाच्या पायांपाशीं ठेवल्या आणि त्यांच्यावरील जरतारी झांकणें दूर केलीं आणि हात मागे घेऊन उभ्या राहिल्या.

तें सारं दृश्य पाहून सुलतानाला फार आश्चर्य वाटलं. त्या दासींच्या

अप्रतिम लावण्यामुळं तर त्यानं तोंडांत बोटच घातलं ! काठोकांठ रत्नानं भरलेल्या त्या थाळ्या पाहून त्याला भोवळच आल्यासारखी झाली.

जरा वेळानं त्याचं चित्त थाय्यावर आल्यावर त्यानं तो सर्व नजराणा आंत महालांत नेण्यास दासींना सांगितलं. सुलतानाच्या हुकुमाप्रमाणं त्यांनीं तसं केलं. नंतर अल्लाउद्दिनाची आई पुढं होऊन म्हणाली, 'सरकार, हा जो नजराणा आहे तो बाद्रच्या पुढं कांहीच नाही. खरं म्हणजे ह्याच्यापेक्षांहि किती तरी पटींनीं अधिक हुंडा घायला पाहिजे होता; परंतु आपल्या इच्छेप्रमाणं आपण मागितला तेवढाच नजराणा मी आणला !'

हें ऐकून सुलतान म्हणाला, 'बाई, आपल्या मुलाकडे जा आणि त्याला सांगा कीं त्यानं पाठविलेला हुंडा मला पोंचला. माझ्या शब्दाप्रमाणं मी लग्न करण्यास तयार आहे. माझी मुलगी त्याची बायको होईल ! त्यानं ताबडतोब येऊन मला भेटावं. त्याला मानमरातब मिळेल व आजपासूनच लग्नासमारंभाला सुरुवात होईल !'

हें ऐकतांच अल्लाउद्दिनाची आई घाईनं घरीं आली. आपला मुलगा सुलतानाचा जांवई होणार ह्या कल्पनेनं तिला धन्यता वाटली.

आईला हंसत हंसत घरांत आलेली पाहून, अल्लाउद्दिनाला आनंद झाला. तो म्हणाला, 'परमेश्वरानं माझी इच्छा पूर्ण केली !'

'बेटा,' त्यांची आई म्हणाली, 'आनंद मान. तुझी इच्छा सफल झाली. तूं हुंड्याच्या रूपानं पाठविलेला खजिना सुलतानानें स्वीकारला आहे. बाद्र अल् बुदूर आतां तुझी वाग्दत्त वधू झाली आहे. आजच रात्रीं लग्नसमारंभ होऊन तुझी आणि

तिची प्रथम भेट होईल; परंतु त्याआधी त्याला तुला भेटायंचा आहे. तुझा तो सन्मान करणार आहे !'

हे ऐकतांच अल्लाउद्दीन उठून आपल्या खोलीत गेला. त्यानं जादूचा दिवा काढून घासला. त्याबरोबर राक्षसानं प्रकट होऊन विचारलं, 'तुझी काय आज्ञा आहे तीं सांग, तुझ्या सेवेला मी तयार आहे !'

त्याबरोबर अल्लाउद्दीन म्हणाला, 'जगांत कुठंही सांपडणार नाही अशा चांगल्या हमामखान्यांत मला घेऊन चला. नंतर माझ्यासाठी असा पोषाख आण कीं पृथ्वीवरील कुणाहि बादशहानं तसला पोषाख घातला नसेल !'

'आज्ञा मान्य आहे !' राक्षस म्हणाला आणि दुसऱ्याच क्षणाला तो त्याला घेऊन एका अतिसुंदर अशा हमामखान्यामध्ये आला. हमामखान्यांत चिटपाखरंही नव्हतं. अल्लाउद्दीन आंत गेला. एका मानवाकृति राक्षसानं त्याला त्याचं समाधान होईपर्यंत आंघोळ घातली. नंतर त्यांनीं मौल्यवान पोषाख त्याच्या अंगावर चढविला. त्याला अत्तरे व सुवासिक तेले लाविलीं. सारा सरंजाम झाल्यावर अल्लाउद्दीन एखाद्या राजपुत्राप्रमाणं दिसू लागला.

इतक्यांत राक्षस आला आणि त्यानं त्याला उचलून त्याच्या घरीं नेलं आणि नम्रपणानं विचारलं, 'सरकार, आणखी कांहीं हुकूम आहे काय ?'

'होय !' अल्लाउद्दीन म्हणाला, 'माझ्यासाठी अठ्ठाचाळीस गोरे गुलाम घेऊन ये ! राजवाड्यांत जातेवेळीं त्यांपैकीं चोवीस माझ्यापुढं चालतील आणि चोवीस माझ्या मागून चालतील. ते उत्तम लष्करी घोड्यावर बसलेले असावेत. नंतर माझ्यासाठी असा एक उमदा घोडा

आण कीं पृथ्वीतलावर त्याच्यासारखा दुसरा कुठंच सांपडणार नाही. शिवाय अठ्ठाळीस हजार मोहरा सोन्याच्या लागतील. प्रत्येक गुलामाकडे त्यांतील एक एक हजार मोहरा दे ! माझ्यासमोर बारा दासी पाहिजेत ! त्या अतिसुंदर युवती असाव्यात. त्यांच्या अंगावरचा पोषाखहि मौल्यवान असावा. माझ्या आईसाठीं मौल्यवान पोषाख आण !'

‘ आपली आज्ञा मान्य आहे ! ’ असं म्हणून राक्षस गुप्त झाला आणि क्षणाधांत ज्या ज्या गोष्टी सांगितल्या त्या त्या घेऊन तो पुन्हां हजर झाला. स्वतः त्यानं लगाम धरून एक घोडा आणला होता. त्याची बरोबरी उत्तमांतील उत्तम अरबी घोड्यानंहि केली नसती.

नंतर अल्लाउद्दीन उठला आणि आपल्या घोड्यावर बसला. त्याच्या मागून आणि पुढून गुलाम ऐटीत चाळूं लागले. ती मिरवणूक पाहण्यासाठीं रस्त्यावर लोकांचे थवेच्या थवे जमूं लागले. गुलामांनीं रस्त्यावर जमलेल्या जमावाकडे सोन्याच्या मोहरा उधळल्या. सारा जमाव थक्क होऊन अल्लाउद्दीनाकडे पाहूं लागला. अल्लाउद्दीन तर आतां सर्वांत सुंदर व राजाधिराजांचा पुत्र दिसत होता.

अल्लाउद्दीन राजवाड्याच्या दरवाजापाशीं घोड्यावरून खालीं उतरण्याच्या बेतात होता तोंच ज्याच्याकडे सामोरे जाण्याचं काम दिलं होतं तो नबाब पुढं होऊन म्हणाला, ‘ आपण आपल्या घोड्यावरून न उतरतां दिवाणखान्याच्या दारापर्यंत चलावं ! ’

त्या सर्व अमीर—उमरावांनीं त्याला योग्य त्या ठिकाणीं आणलं. नंतर कांहींजण त्याच्या बाजूला उभे राहिले. कांहीं जणांनीं त्याच्या घोड्याचा लगाम धरला. कांहींनीं त्याचा हात धरून त्याला मदत केली. नंतर सर्व अमीर—उमरावांनीं

त्याला मुख्य दिवाणखान्यांत सुलतानासमोर नेलं. सुलतान आपल्या आसनावरून झटकन् उतरला आणि त्यानं अल्लाउद्दीनाला आलिंगन देऊन त्याला सिंहासनावर आपल्या उजव्या बाजूला बसविलं.

अल्लाउद्दीनाचं तें राजवैभव पाहून सुलतान अगदीं आश्चर्यचकित झाला व त्याच्या सौंदर्याकडे पाहातच राहिला. शिवाय मदनाचे पुतळेच असे ते गोरे गुलाम त्याच्या सेवेस तत्पर असलेले पाहून त्याला मोठा अचंबा वाटला. परंतु सर्वांत आश्चर्यचकित करणारी गोष्ट म्हणजे अल्लाउद्दीनाची आई अत्यंत मौल्यवान अशा पोषाखांत एखाद्या राणीप्रमाणं तिच्या बारा दासींमध्ये शोभून दिसत होती. हे पाहून त्याला जास्तच आश्चर्य वाटलं.

नंतर सुलतानानं स्वतः उठून जिथं मेजवानीचा थाट केला होता. तिथं अल्लाउद्दीनाला नेलं. तत्काळ गुलामांनीं जेवणाची ताटं आणून ठेवलीं. सुलतान जेवावयास बसला. त्याच्या उजव्या बाजूला अल्लाउद्दीन बसला आणि मग वझीर आणि बाकीचे अमीर, उमराव आपआपल्या मानाप्रमाणं बसले. वाजंत्रीं वाजू लागलीं. जेवणाची पंगत मोठी खुलून दिसत होती.

भोजनाचा कार्यक्रम संपल्यावर गुलामांनीं थाले उचलून नेले. नंतर सुलतानानं काजींना व साक्षीदारांना पुढं जावयास सांगितलं. काजी व साक्षीदार तत्काळ पुढे झाले व त्यांनीं लग्नांठ मारली आणि अल्लाउद्दीन व बाद्र अल् बुदुर यांच्या लग्नाचा करारनामा लिहिला. साक्षीदारांनीं त्यावर सहा केल्या. हें सारं झाल्यावर अल्लाउद्दीन उठून आपल्या घरीं जायच्या तयारीला लागणार तोंच त्याच्या सासऱ्यानं त्याला थांबवून म्हटलं, “बेटा, आतांच कुठं लग्नसमारंभाला सुरुवात झाली आहे.

लग्गगांठहि आतांच मारली आहे. तेव्हां तूं आतां कोठें निघाला आहेस ?”

“राजकन्या बाद्र-हिच्या इतमामाला साजेल असा प्रासाद मला बांधायचा आहे आणि तो बांधून झाल्याखेरीज मी तिला भेटणार नाही !” अल्लाउद्दीन म्हणाला, “प्रासाद अगदीं थोड्याच दिवसांत पुरा होईल अशी मला आशा आहे. जरी मी बाद्रच्या दर्शनासाठीं आतुर झालों आहे तरी तिची योग्य ती बडदास्त ठेवणं हें माझं पाहिलं कर्तव्य आहे. म्हणून मला तत्काळ काम'ला लागायचं आहे !’

अल्लाउद्दीनाच्या ह्या बोलण्यानं खूष होऊन सुलतान म्हणाला, “बेटा, सभोवार पाहा आणि तुला जी जागा योग्य वाटेल ती तूं घे. पण मला वाटतं माझ्या प्रासादासमोर जें उघडं मैदान आहे तेंच उत्तम आहे !”

“माझीहि हीच इच्छा आहे. म्हणजे नेहमी आपल्या सान्निध्यांतच राहतां येईल !” अल्लाउद्दीन म्हणाला.

नंतर तो आपल्या घोड्यावर स्वार झाला. त्याचे सेवक त्याच्या पुढे आणि मागे चालूं लागले. त्याला पाहून सर्वांनीं आशीर्वाद दिले. आपल्या घराजवळ येतांच तो खालीं उतरला आणि आपल्या खोलींत जाऊन त्यानं दिवा घासला.

तत्काळ राक्षसानं त्याच्यापुढं हजर होऊन विचारलं, ‘काय आज्ञा आहे ?’

‘मला तुझ्याकडून महत्त्वाची कामगिरी करून घ्यायची आहे.’ अल्लाउद्दीन म्हणाला, ‘आणि ती तूं केली पाहिजेस ! सुलतानाच्या राजवाड्यासमोर शक्य तितक्या लवकर सुंदर प्रासाद

बांधून दिला पाहिजे ! तो सर्व प्रकारच्या सुखसोयींनी युक्त असला पाहिजे ! ”

‘ आज्ञा शिरसाबंध ! ’ असं म्हणून राक्षस तात्काळ नाहींसा झाला. दुसऱ्या दिवशीं प्रातःकाळीं तो राक्षस अल्लाउद्दिनापुढं येऊन म्हणाला, ‘ महाराज, प्रासाद कल्पनेप्रमाणं तयार आहे. आपल्याला तो पाहून घ्यायचा असेल तर माझ्याबरोबर चला ! ’

अल्लाउद्दीन झटकन् उठला व क्षणार्धांत त्या राक्षसानं त्याला प्रासादांत आणून सोडलं. अल्लाउद्दिनानं जेव्हां तो पाहिला तेव्हां त्या बांधकामाबद्दल त्याला आश्चर्य वाटलं. त्याचे दगड संगमरवरी असून सूर्यकांतमण्याप्रमाणें चमकत होते. नंतर राक्षसानं त्याला खजिन्यांत नेलं. तिथं सोनं, चांदी, रत्नं ह्यांचा इतका खच पडला होता कीं, त्यांची किंमत करणं तर बाजूलाच राहिलं, परंतु त्याचं मोजदादहि करता येणं शक्य नव्हतं. तिथून ते दुसऱ्या दालनांत आले. तिथं खाण्याचं सर्व साहित्य होतं. टेबलं, कपबशा, चमचे वगैरे सर्व हरतऱ्हेच्या जिनसा होत्या. त्याच्या बाजूच्याच खोलींत स्वयंपाकघर होतं. तिथं बबर्जीना लागणारं सर्व सामान होतं. तिथून मग ते निरनिराळ्या दालनांत फिरले. सगळीकडे भरगच्च माल भरलेला होता. संपत्तीची नुसती खैरात केली होती. शिवाय प्रासादांत गुलाम आणि दासीहि पुष्कळ होत्या. त्यांचं सौंदर्य पाहून साधूहि पाघळले असते. सर्वांत खास खोली राजकन्येची होती. तिळा एकंदर चोवीस खिडक्या होत्या. प्रत्येकीला पाचू, लाल व इतर रत्नं लावली होती. त्यांपैकीं एकच खिडकी अर्धी ठेवली होती, कारण त्याला सुलतानाची कसोटी पाहायची होती. कुणालाहि ती पुरी करतां येणंच शक्य नाहीं हें त्याला दाखवून घ्यायचं होतं.

दिवस उजाडल्यावर सुलतान उठला आणि त्यानं खिडकी उघडली तों त्याच्यासमोर भव्य इमारत उभी असलेली दिसली. त्यानं डोळे चोळले आणि पुन्हां समोर पाहिलं. समोरचा देखावा पुन्हां पाहतांच त्याची खात्री पटली की, समोरची इमारत भव्य असून ती मति गुंग करून टाकणारी आहे. दुसरी आश्चर्याची गोष्ट म्हणजे त्या इमारतीपासून राजवाड्यापर्यंत लांब गालिचा पसरलेला होता.

अल्लाउद्दीनानं पाहिलं कीं सूर्य बराच वर आला आहे व राजवाड्यांत जायची वेळ झाली आहे, तेव्हां तो उठला आणि त्यानं दिवा घासला. त्याक्षणींच राक्षस त्याच्यापुढे हजर होऊन म्हणाला, 'तुझी काय आज्ञा आहे ती सांग. तुझ्या मी सेवेला हजर आहे !'

'मला तत्काळ राजवाड्यांत जायचं आहे. तेव्हां माझ्यासाठीं ताबडतोब दहा हजार सोन्याच्या मोहरा घेऊन ये !' अल्लाउद्दीन म्हणाला.

राक्षस नाहींसा झाला आणि क्षणार्धांत मोहरा घेऊन आला. नंतर अल्लाउद्दीन आपल्या घोड्यावर स्वार झाला. त्याच्या मागं व पुढं गोरे गुलाम चालू लागले. जातांना त्यानं सोन्याच्या नाण्यांची खैरात केली. त्यामुळं तो सर्वांचा प्रिय होऊन त्याची प्रतिष्ठा वाढली.

तो दरबारांत येतांच सुलतान उठून पुढं झाला आणि त्याचं स्वागत करून त्याला महालांत नेऊन आपल्या बाजूला बसविलं. लग्नानिमित्त संबंध शहर मोठ्या कौशल्यानं शृंगारलं होतं. राजवाड्यांत संगीताच्या मैफली झडत होत्या. लोक आनंदाने बेहोष होऊन गेले होते.

जशी राजवाड्यांत तशीच बाहेरहि मजा चालली होती. सर्व शहरवासी लोक मोठ्या आनंदात खातपीत होते. दुरदूरचे नबाब व अधिकारी मुद्दाम अल्लाउद्दिनाचं लग्न पाहण्यासाठीं म्हणून आले होते. त्यांनीं तर अल्लाउद्दिनाचा तो प्रासाद पाहून तोंडात बोंटंच घातलीं.

जेवण झाल्यावर अल्लाउद्दिनानं घरीं जाण्यासाठीं सुलतानाची आज्ञा मागितली. कारण त्याला आपली बायको बादर अल बुदुर हिच्या स्वागताची तयारी करायची होती. सुलतानाची आज्ञा घेऊन तो आपल्या दासींसह घरीं जायला निघाला. तो रस्त्यानं जात असतांना लोक मोठ्यानं ओरडले, 'परमेश्वर तुम्हांला सुखी करो, तुमचं वैभव वाढवो !'

राजकन्या बादरसुद्धा आपल्या महालांतून सर्व पहात होती. तें पाहून ती अगदीं खूष होऊन गेली आणि त्याच्यावर प्रेम करूं लागली. त्याला भेटण्याची अनिवार इच्छा तिच्या हृदयांत निर्माण झाली.

सायंकाळ झाल्यावर वझीर, अमीर, उमराव यांनीं अल्लाउद्दिनाला मिरवणुकीनं सुलतानाच्या हमामखान्यांत नेलं तिथं त्याला स्नान घातलं त्याच्या अंगाला सुवासिक अत्तरं लावण्यांत आलीं. नंतर त्यानं पहिल्या-पेक्षां सुंदर असा पोषाख चढवला आणि घोड्यावर स्वार होऊन अमीर, उमराव यांच्या समवेत तो चालूं लागला. मिरवणूक प्रासादाजवळ आल्यावर अल्लाउद्दीन घोड्यावरून उतरून आंत गेला आणि आपल्या आसनावर बसला. तो बसल्यावर बाकीचे अमीर, उमराव आपआपल्या आसनावर बसले. अल्लाउद्दिनानं आपल्या सेवकांना दरवाजाबाहेर उभे राहून सोन्याच्या नाण्यांची खेरात करावयास सांगितलं.

नंतर सुलतान राजवाड्यांत आला. त्यानं राजवाड्यांतील अमीर, उमराव, नोकर चाकर व दासदासी यांना वरातीची तयारी करण्यास सांगितलं. सर्व अमीर, उमराव, लष्करी अधिकारी व इतर प्रमुख मंडळी तत्काळ स्वार होऊन मिरवणुकीच्या पुढं निघाली. त्यांच्या मागोमाग नोकर व दासी हातांत मेणबत्त्या घेऊन निघाल्या. नंतर राजकन्या बाद्र अल बुदूर राजमहालांतून बाहेर येऊन चालू लागली. तिच्या बाजूनं अल्लाउद्दीनाची आई मोठ्या दिमाखानं चालत होती. अशा तऱ्हेनं ही वैभवशाली मिरवणूक अल्लाउद्दीनाच्या प्रासादाजवळ आल्यावर त्यांनीं तिला वरच्या मजल्यावर नेऊन तिचे कपडे बदलले व तिला आसनावर बसविलं. मिरवणूक वगैरे कार्यक्रम संपल्यावर त्यांनीं तिला महालांत नेलं.

आणि अल्लाउद्दीनानं तिला पहिली भेट दिली. नंतर तिनं कांहींशा उत्सुकतेने तो महाल निरखून पाहिला. तो प्रासाद सोन्यानं व बहुमोल इंद्रमणी, पाचू व लाल वगैरे रत्नांनीं भूषविला असल्यामुळं त्यांचा प्रभा सर्वत्र फांकली होती. तें पाहून ती अगदी चकित होऊन स्वतःशींच म्हणाली, 'मला वाटत होतं कीं सुलतानाच्या महालापेक्षां अधिक वैभवशाली महाल कुठंच सांपडणार नाही ! परंतु हा महाल कांहीं वेगळाच आहे !'

नंतर जेवणाची ताट आली. सर्व लोक जेवले, खाल्ले प्याले आणि त्यांनीं मजा केली. त्यानंतर ऐशीं दासी पुढं आल्या. प्रत्येकीच्या हातांत एक एक वाद्य होतं. जेव्हां त्यांनीं कौशल्यानं आपली बोटं त्यावरून फिरविण्यास सुरुवात केली तेव्हां त्यांतून अत्यंत मधुर असं संगीत बाहेर पडू लागलं. तें इतकं गोड होतं कीं, ऐकणाऱ्याची हृदये कंप पावत होती. सारे अगदीं मंत्रमुग्ध झाल्याप्रमाणं डोलत होते.

जेवणखाण संपलं आणि सारी निरवानिरव झाली तेव्हां अल्लाउद्दीन आपल्या महालांत गेला. सकाळीं सेवकांनीं आणलेलें मोठे मौल्यवान कपडे चढवून वर बहुमोल झगा त्यानं चढविला. नंतर स्वादिष्ट वस्तु टाकलेली कॉफी घेऊन तो घोड्यावर स्वार होऊन आपल्या सेवकांसह सुलतानाच्या महालांत गेला. त्याबरोबर स्वतः सुलतान त्याला सामोरा गेला. त्याला घेऊन त्यानं आपल्या उजव्या वाजूला बसवलं आणि त्याला आशीर्वाद दिला. नंतर अल्लाउद्दीन सुलतानाला म्हणाला, 'सुलतानांनी आज आपल्या सर्व अमीर, उमराव, सरदार आणि दरबारी मंडळीसह आपली कन्या बाद्र अल् बुदूर हिच्या घरीं जेवावयास यावं !'

'वेटा,' सुलतान म्हणाला, तूं तर तुझ्या औदार्यानं मला आश्चर्यचकित करून टाकीत आहेस !'

असं म्हणून सुलतानानं सर्व निमंत्रितांना जेवणाचं आमंत्रण देऊन तो स्वतः स्वार होऊन अल्लाउद्दीनाच्या प्रासादाकडे जाण्यास निघाला. तो जेव्हां आंत आला आणि त्यानें संगमरवरी दगड, सूर्यमणी, पाचू, हिरे वगैर बहुमोल रत्नांनीं सुशोभित केलेला तो महाल पाहिला तेव्हां त्याचं वैपुल्य पाहून तो अगदीं थक्क झाला.

नंतर अल्लाउद्दीनानं सुलतानाला वरच्या सज्ज्यांत नेलं. तिथून निरभ्र आकाश दिसत होतं. सुलतानानं तो महाल निरखून पाहिला. खिडक्या आणि त्यांची तावदानं या सर्वांना पाचू, लाल व इतर रत्ने लावलेलीं होती. त्याचं लक्ष मुदाम अपुऱ्या ठेवलेल्या खिडकीकडे गेलं. ती अपुरी खिडकी पाहून सहाजिकपणेंच तो

अल्लाउद्दीन आणि जादूचा दिवा

म्हणाला, 'हे खिडकी, तुझा धिक्कार असो ! तू अपुरी आहेस हे किती वाईट !'

सुलतानानं अल्लाउद्दीनाला विचारलं, 'या महालाची ही खिडकी एकच अपुरी ठेवण्याचं कारण काय ?'

“खाविंद” अल्लाउद्दीन म्हणाला, 'एकाएकीं लग्न ठरल्यामुळे मला वेळ मिळाला नाही. शिवाय ती पुरी करण्यासाठीं लागणारे कारागीरहि मिळाले नाहीत !'

'असं आहे तर,' सुलतान म्हणाला, 'मी तीं पुरी करून घेतों !'

'जशी आपली मर्जी !' अल्लाउद्दीन म्हणाला, 'आपली सदैव भरभराट होवो आणि आपली ही स्मृति आपल्या कन्येच्या महालांत सदैव राहो !'

लगेच सुलतानानं सर्व जवाहिर्यांना व सोनारांना ताबडतोब येण्याचा हुकूम केला आणि त्यांना सर्व प्रकारचीं रत्नं भांडारांतून घावयास सांगितलें. तें येतांच त्यांना अपुरी खिडकी पुरी करण्याचा आदेश दिला.

दरम्यान राजकन्या आपल्या बापाला भेटण्यासाठीं आली. तिच्या सुंदर चेहऱ्यावर मोहक हास्य विलसत होतं. ती अगदीं खुशींत होती. तिला पाहून सुलतानालाहि फार आनंद झाला आणि त्यानं तिला ममतेनं पोटाशीं धरलं.

इतकं होईतों दुपारच्या जेवणाची वेळ झाली. टेबलावर ताटें मांडलीं. एक टेबल सुलतान, त्याची मुलगी व जांवई यांसाठीं होतं. दुसरी वझीर, सरदार, अमीर, उमराव आणि इतर मुख्य अधिकारी यांच्यासाठीं होती. सुलतान आपली कन्या आणि जांवई यांच्या-मध्ये बसला आणि त्यानं अन्नाचा एक घास आपल्या तोंडांत घातला.

अन्न शिजवण्याच्या कौशल्याचं आणि स्वादिष्टपणाचं त्याला आश्चर्य वाटलं.

जेवण झाल्यावर मग मिठाई, निरनिराळ्या तऱ्हेची फळं आणि इतर खाद्य पदार्थ आले. त्या सर्वांचा खरपूस समोचार घेऊन झाल्यावर मग पंगत उठली आणि दुसऱ्या महालांत गेली. तिथं थोडा वेळ आराम केल्यावर सुलतान उठला व आपल्या जवाहिऱ्यांनीं व सोनारांनीं आणलेली रत्नं त्या महालास शोभून दिसतात कीं नाहीं, तें पाहण्यासाठीं निघाला. वर येऊन त्यानं काम पाहिलं. परंतु त्याला त्यात फारच फरक दिसून आला. अल्लाउद्दिनाच्या महालांतील इतर खिडक्यांसारखी कांहीं ती खिडकी त्यांना बनवितां आला नाहीं. सुलतानानं त्यांना त्याबद्दल विचारतांच त्यांनी सांगितलं कीं, लहान खजिन्यांतील सर्व रत्नं आणलीं व वापरलीं, परंतु सर्व खजिना अपुराच पडला. तेव्हां सुलतानानं मोठा खजिना उघडून त्यांना जें जें पाहिजे होतं तें तें दिलं. शिवाय अल्लाउद्दिनानं जीं रत्नं देणगी म्हणून दिलीं होती तींही रत्नं दिलीं. इतकं करूनहि रत्नं अपुरीच पडलीं आणि अर्ध्या खिडकीचं कामसुद्धां पूर्ण झालं नाहीं. हें ऐकून सुलतानानं वझीर आणि अमीर, उमराव यांच्याकडील सर्व रत्नं घ्यायला सांगितलं, तरीसुद्धां ती अपुरीच पडली.

दुसरे दिवशीं सकाळीं अल्लाउद्दीन कारागिरांचं काम पाहण्यासाठीं म्हणून गेला आणि पाहातो तो खिडकीचं थोडसुद्धां काम झालं नव्हतं. तेव्हां झालं होतं तें काम त्यानं काढायला लावलं व सर्व रत्नं ज्यांचीं त्यांना परत देण्यास सांगितलं. त्याच्या आज्ञेप्रमाणं सुलतानाची रत्नं सुलतानाला दिलीं व वझिराला दिलीं.

तेव्हां सुलतान झटकन घोड्यावर स्वार होऊन अल्लाउद्दिनाकडे निघाला.

कारागिरांना महालांतून घालविल्यावर अल्लाउद्दीन आपल्या महालांत गेला आणि त्यानं दिवा घासला. तत्काळ दिव्याचा राक्षस त्याच्यापुढं उभा राहून म्हणाला, “काय आज्ञा आहे ?”

“माझी इच्छा आहे,” अल्लाउद्दीन म्हणाला, “ज्या खिडकीचें काम अपुरं सोडलेलं आहे तें तूं पुरं करावंस !”

त्या क्षणींच तो राक्षस नाहींसा झाला आणि क्षणाधांत पुन्हां परत येऊन म्हणाला, “आज्ञेप्रमाणं काम पुरं करून आलों आहे !”

त्याचं बोलणं ऐकतांच अल्लाउद्दीन वर जाऊन खिडकीचें काम पुरं झालं कीं नाहीं तें पाहूं लागला. तो तें पाहातो न पाहातो तोंच सुलतान भेटायला आल्याचा निरोप घेऊन हुज्या आला. तसाच अल्लाउद्दीन आपल्या सासण्याला भेटायला खाली गेला.

अल्लाउद्दीनाला पाहतांच सुलतानानं प्रश्न केला, “बेटा, तूं महालाची खिडकी अपुरी कां ठेवली होतीस ?”

‘त्याला कारण होतं.’ अल्लाउद्दीन म्हणाला, “ती पुरी करण्यास मी असमर्थ होतो असं नाहीं. जिथं आपण येणार तो भाग मी अपुरा कसा ठेवीन ? आणि आपण निश्चित समजा कीं ती पुरी करायला मी समर्थ आहे. खाविंदांनीं स्वतः माझ्याबरोबर वर यावं आणि कांहीं करावयाचं बाकी असल्यास पाहावं !”

सुलतान अल्लाउद्दीनाबरोबर वर गेला आणि महालांत प्रवेश करून त्यानं इकडे तिकडे निरखून पाहिलं. परंतु कोणत्याहि खिडकींत दोष नव्हता. सर्व खिडक्या एकसारख्या दिसत होत्या. अल्लाउद्दीनाला पोटाशीं धरून सुलतानानं विचारलं, “बेटा, हा चमत्कार कसा घडला ? जबाबियांना महिने पुरले नाहीत तिथं तूं

एका रात्रीत हें काम कसं पुरं केलंस ? खरोखर तुझ्यासारखा जगांत कोणी नाही !'

नंतर सुलतान खाली आला व आपल्या मुलीच्या महालांत गेला. तिथं त्यानं थोडी विश्रांती घेतली. तेवढ्यांतच त्याला कळून चुकलं कीं, ती वैभवांत आणि अत्यंत सुखांत व आनंदात आहे. थोडा वेळ विश्रांति घेऊन तो आपल्या राजवाड्यांत परत आला.

अल्लाउद्दीनाचा आतां उद्योगच झाला होता कीं, दररोज आपल्या सेवकांसह शहरांत जाऊन चकरा मारायच्या व लोकांवर पैशांची खैरात करायची ! त्याच्या ह्या उदारतेमुळं श्रीमंत, गरीब, लांबचे, जवळचे, ओळखीचे, अनोळखी सर्व त्याच्यावर प्रेम करूं लागले व त्याच्या औदार्याची प्रशंसा करूं लागले. शिवाय त्यानं गरीब, फकीर वगैरेंना अधिक देणग्या दिल्या. स्वहस्तानं त्यांना दानधर्म केला. त्यामुळं त्याची कीर्ति सर्वत्र झाली.

इकडे त्या मघाबी जादूगाराचं काय झालं ? स्वदेशांत परत आल्यावर बरेच दिवस त्यानं अगदीं विषण्ण मनःस्थितीत घालविले. एकदां त्यानं धूळपाटीवर कुंडली मांडली तेव्हां त्याला समजलं कीं, दिवा अल्लाउद्दीनाकडे असून तो ऐषआरामांत आहे. लगेच उठून त्यानं चीन देशास निघण्याच्या प्रवासाची तयारी केली व एक क्षणाहि वायां न दवडतां तो चीनच्या प्रवासास निघाला. थोड्याच दिवसांत तो चीन देशांत आला. जेथें अल्लाउद्दीन राहात होता त्या शहरांत येऊन तो एका खानाकडे उतरला. शहरांत चक्कर मारतांना जिकडे तिकडे त्याच्या कानावर अल्लाउद्दीनाच्या महालाबद्दल, त्याच्या औदार्याबद्दल, त्याच्या वर्तणुकीबद्दल लोक बोलताना त्यानं ऐकलं. त्यानं अल्लाउद्दीनाची सर्व हकीकत शहरांतल्या एका माणसाकडून विचारून घेतली. त्यानं कुंडली मांडली व तो दिवा कुठं आहे ते पाहूं

लागला. तेव्हां त्याला कळून आलं की, दिवा महालांतच आहे, अल्लाउद्दिनाजवळ नाही, हे वर्तमान कळतांच त्याला फारच आनंद झाला.

नंतर तो एका तांबटाकडे गेला आणि त्याने तांब्याचे नवे दिवे बनवून घेतले. ते दिवे त्याने सराईत नेऊन एका टोपलीत ठेवले.

थोड्याच वेळांत तो नगरच्या हमरस्त्यानं आणि बाजारांतून मोठ्यानं ओरडू लागला, “ जुने दिवे घेऊन नवीन घ्या ! ”

जेव्हां लोकांनी ते ऐकलं तेव्हां सर्व लोक त्याच्या मागे लागले व मोहल्यांतील मुलं त्याच्या मागोमाग या ठिकाणाहून त्या ठिकाणी जाऊं लागली; पण तो मुळीच रागावला नाही. अल्लाउद्दिनाच्या महालाजवळ आल्यावर त्याने मोठ्यानं आरोळी दिली आणि मुलांनी वेडा वेडा म्हणून त्याला सतावण्यास सुरुवात केली.

ह्याच वेळीं दैवगतीमुळं राजकन्या बाद्र आपल्या महालांत बसली होती. तिने तो दिवेवाल्याचा आवाज आणि मुलांचा गोंगाटाहि ऐकला. तिने एका दासीला खाली जाऊन काय चाललं आहे तें पाहून येण्यास सांगितलं. दासी झटकन खाली गेली तेव्हां तो दिवेवाला ओरडत होता, ‘ जुने दिवे घ्या व नवीन घ्या ! ’ आणि बच्चे लोक त्याचा पाठलाग करून त्याची टर उडवीत होते.

राजकन्येला ही हकीकत समजल्यावर ती खूप हंसली. अल्लाउद्दिनानं तो जादूचा दिवा कडीकुलपांत बंदोबस्तानं न ठेवता आपल्या महालांत उघड्यावरच ठेवला होता व एका दासीनं तो पाहिला होता. ती दासी म्हणाली, “ बाईसाहेब, अल्लाउद्दीन-साहेबांच्या महालांत मी एक जुना दिवा पाहिला आहे. तो आपण त्याला देऊं आणि तो वेडा ओरडतो आहे त्यात कांहीं सत्य आहे कीं नाही तें पाहूं या ! ”

त्याप्रमाणें दासीनं अल्लाउद्दीनाच्या महालांतून दिवा आणून तिच्याकडे दिला. तिनं लगेच एका आगाला हांक मारून तो दिवा देऊन नवीन दिवा घेऊन यायला सांगितलं. तो बिचारा खालीं गेला व जुना दिवा देऊन नवीन दिवा घेऊन आला. राजकन्येनं जेव्हां तो नवा कोरा चकचकीत दिवा पाहिला तेव्हां तिनं त्या फेरीवाल्याच्या अकलेची तारीफ केली !

परंतु त्या जादुगाराच्या हातांत तो दिवा पडतांच त्यानं ताबडतोब ओळखलं कीं तो दिवा त्या जादुच्या खजिन्याचा आहे. त्यानं तो आपल्या खाशांत घातला आणि जे लोक जुने दिवे देऊन नवीन घेण्यासाठीं आले होते त्यांना ते सर्व नवीन दिवे देऊन टाकून तो सरळ निघून गेला. नंतर तो पळत पळत नगराच्या बाहेर गेला. बाहेरच्या मैदानांत आल्यावर तो स्वस्थ बसून राहिला. रात्र पडेपर्यंत आणि ती जागा निर्मनुष्य होईपर्यंत तो स्वस्थ राहिला. नंतर त्यानं तो काढला व घासला.

त्याबरोबर दिव्याचा राक्षस त्याच्यापुढं उभा राहून म्हणाला, 'आपल्या सेवक आपल्यापुढं उभा आहे. आपल्याला काय पाहिजे ते सांगा !'

“माझी अशी इच्छा आहे कीं, अल्लाउद्दीनाचा महाल त्यांतील सर्व माणसांसह' सर्व सामानासुमानासह उचलून माझा देश जो आफ्रिका त्यामध्ये नेऊन ठेव ! तुला माझं शहर माहीत आहेच. त्यांतील उद्यानाच्या जवळ नेऊन तो महाल ठेव आणि मलाहि तिथें घेऊन जा !' जादूगार म्हणाला.

‘आपली आज्ञा प्रमाण !’ राक्षस म्हणाला आणि एका क्षणांत तो जादूगार अल्लाउद्दीनाचा महाल आणि आंतील सर्व लोक आफ्रिकेंत पावते झाले.

अशा तऱ्हेनं त्या माघ्रावी जादुगारानं आपला डाव साधला. आतां इकडे सुलतान आणि त्याचा जांवई यांनीं काय केलं ते पाहूं या.

सकाळीं झोपेतून जागा होतांच समोरची खिडकी उघडायची आणि आपल्या कन्येच्या निवासस्थानाचं दर्शन घ्यायचं हा सुलतानाचा नेहमीचा क्रम होता. या नियमाप्रमाणें सकाळ होतांच तो उठला आणि त्यानं खिडकी उघडून समोर पाहिलं; पण काय आश्चर्य !

तेथे अल्लाउदिनाचा महाल नव्हता ! पूर्वीसारखं तिथं ओसाड मैदान होतं. त्याला आश्चर्याचा धक्काच वसला. त्यानं आपले डोळे चोळले आणि पुन्हां बाहेर पाहिलं, परंतु कांहीं दिसेना. महाल कसा नाहीसा झाला ह्याचं त्याला नवल वाटलं. त्यांची मति अगदी गुंग झाली. आपल्या लाडक्या कन्येचं काय झालं असेल ह्या चिंतेनं त्याच्या काळजाचं पाणी पाणी झालं.

अल्लाउद्दीन शिकारीला गेला आहे असं समजतांच सुलतानानं आपल्या लष्करी अधिकाऱ्यांना बोलावून आणून त्यांना ताबडतोब अल्लाउदिनाला जसा असेल तसा बेड्या ठोकून आणावयास सांगितलं. सुलतानाचा हुकूम ऐकतांच ते सरळ अल्लाउदिनाकडे गेले व म्हणाले, 'आम्हांला क्षमा करा. सुलतानानें तुम्हांला बेड्या घालून कैद करून आणायला सांगितलं आहे. तुम्ही यावद्दल आम्हांला क्षमा करावी !'

अल्लाउदिनाला सुलतानाची आज्ञा ऐकून आश्चर्य वाटलं. काय घडलं असावं हें विचार करूनहि त्याला समजेना. अधिकाऱ्यांनीं त्याचे हात बांधले आणि त्याला शहरांत आणून सुलतानापुढें उभं केलं.

जेव्हां सैन्यानं सुलतानाला कळवलं कीं आपण अल्लाउदिनाला आणलं आहे, तेव्हां त्यानं मागचा पुढचा कांहीं एक विचार न करतां अल्लाउदिनाचं डोकं उडविण्याचा हुकूम सोडला. पण लोकांनं जेव्हां सुलतानाचा हुकूम कळला तेव्हां ते वेशींत जमावानं उभे राहिले.

थोड्या वेळानं सुलतानानं खिडकी उघडून बाहेर पाहिलं तों सर्व प्रजेनं एकात्रित होऊन राजवाड्यावर हल्ला केलेला आहे आणि ते भिंती पाडून टाकण्याच्या बेतात आहेत असं त्याला

दिसून आलं. त्यानं ताबडतोब शिरच्छेद करणाऱ्याला थांबण्याचा हुकूम केला आणि ललकारीवाल्याला मोठ्यानं ओरडून लोकांना सांगण्यांस फर्माविलं कीं, जांवयाला माफी केली आहे.

जेव्हां अल्लाउद्दीनाला आपण सुटल्याचं कळलं तेव्हां त्यानं खिडकीच्या बाहेर पाहिलं. त्याबरोबर सर्व प्रकार त्याच्या लक्षांत आला.

सुलतान त्याच्याकडे पाहात म्हणाला, 'माझ्या मुलीचं काय झालं तें तूं शोधून काढ आणि तिच्याशिवाय माझ्या राज्यांत पाऊल टाकूं नकोस ! तूं जर तिला आणलं नाहीस तर तुझी गर्दन छाटली जाईल हें लक्षांत ठेव !'

'आपली आज्ञा मला मान्य आहे !' अल्लाउद्दीन म्हणाला, 'मला चाळीस दिवसाचा अवधि द्या त्या अवधीत मी तिला आणली नाही तर खुशाल माझा शिरच्छेद करा अगर तुम्हाला माझं जें करायचं असेल तें करा !'

जेव्हां लोकांनीं अल्लाउद्दीला सुटलेला पाहिलं तेव्हां त्यांना आनंदीआनंद झाला; परंतु अल्लाउद्दीनाला मात्र आपल्या मित्रांपुढं यायला लाज वाटत होती. त्यामुलं तो एकटाच शहरांतल्या रस्त्यांनं भटकूं लागला. महाल एकाएकीं कसा नाहीसा झाला हें त्याला समजेना. तो सारखा विचार करूं लागला. अशा तऱ्हेनं त्यांनी राजधानींत दोन दिवस घालविले; परंतु बायको आणि महाल याचा शोध कसा करावा हें त्याला समजेना. या दोन दिवसांत लोकांनीं स्वतः होऊन त्याला जेवण आणून दिलं.

दोन दिवसांनंतर शहर सोडून तो शहराच्या वेशीबाहेरील मैदानांत आला. कुठं जायचं, कसा शोध करायचा ह्याबद्दल अजूनहि त्याच्या मनांत निश्चित असं कांहींच ठरलं नव्हतं. शेवटीं चालत

चालत तो नदीकांठीं आला. दुःखानं आणि अपमानानं तो वेडा झाला होता. नदी दिसतांच निराशेनं त्यानं नदींत जीव देण्याचा विचार केला. परंतु थोडा विचार करून हातपाय धुण्यासाठीं तो जरासा पाण्यांत उतरला. थोडंसं पाणी हातात घेऊन तो हात धुऊं लागला. असं करतांना त्यांच्या हातांतली आंगठी घासली गेली आणि आंगठीचा राक्षस त्याचेपुढं उभा राहून म्हणाला, “तुला काय पाहिजे त्याची मला आज्ञा कर !”

त्या राक्षसाला पाहून अल्लाउद्दीनाला एकदम हर्ष झाला. तो आनंदानं त्याला म्हणाला, “सेवका, माझी इच्छा आहे की, माझा महाल, माझी बायको बादर अल् बुदूर हिच्यासह आणि आंतील माणसांसह माझ्यासमोर यावा.”

“मला जें करतां येणार नाही तें तूं करायला सांगतो आहेस !” राक्षस म्हणाला, “ती गोष्ट दिव्याच्या सेवकाची आहे, त्यामध्ये मी कांहीं करूं शकत नाही !”

“तुझ्या शक्तीबाहेरचं तें तूं करूं नकोस !” अल्लाउद्दीन म्हणाला, “आणि मी तुला सांगतहि नाहीं. फक्त तो महाल ज्या प्रदेशांत आहे त्या ठिकाणीं तूं मला नेऊन सोड म्हणजे झालं !”

“आपली आज्ञा मला मान्य आहे !” सेवक म्हणाला.

आणि त्याला घेऊन तो उंच आकाशांत उडाला व थोड्या वेळांत आफ्रिकेंत त्याच्या महालाशेजारीं उतरला. ती रात्रीची वेळ होती; परंतु एकाच दृष्टिक्षेपांत त्यानं तो महाल ओळखला. गेले चार दिवस त्यानं काळजीमुळं शोपेशिवाय घालविले होते. त्यामुळं महालाजवळच्या एका झाडाखालीं त्यानं ताणून दिली व स्वस्थ चित्तानं सकाळ होईपर्यंत तो शोपला.

त्याला जाग आली ती पक्ष्यांच्या गोड किलबिलाटानं ! त्यानं डोळे उघडले आणि तो उठून बसला. नंतर नदीवर जाऊन त्यानं हातपाय धुतले आणि प्रार्थना केली. प्रार्थना संपल्यावर तो पुन्हा महालाजवळ आला आणि राजकन्या बाद्र अल् बुदूरच्या खिडकीखाली असलेल्या लतामंडपांत त्यानं आपलं आसन ठोकलं.

राजकन्या बाद्र अल् बुदूर पतीच्या आणि बापाच्या विरहामुळं व दुष्ट मघाबी जादुगाराच्या कचाट्यांत सांपडल्यामुळं दुःखानं काळोख असतांनाच उठत असे व खिडकींत बसून अश्रू ढाळीत असे. त्या दिवशीं दासीनं खिडकी उघडी करून सहज खाली पाहिलं तों तिला अल्लाउद्दीन खाली बसलेला दिसला. त्याबरोबर ती तात्काळ राजकन्येला म्हणाली, “ बाईसाहेब, बाईसाहेब, अल्लाउद्दीनसाहेब खाली भिंतीजवळ बसलेले आहेत ! ”

त्याबरोबर राजकन्या झटकन् उठली आणि तिनं खिडकीतून खाली पाहिलं. त्याच वेळीं उल्लाउद्दीनानं मान वर करून पाहिलं. दोघांच्या नजरा एकमेकांना भिडल्या. राजकन्या म्हणाली, “ तो दुष्ट इथं नाही. तेन्हां गुप्त दरवाजानं तुम्ही चटकन् वर या ! ”

आणि तिनं दासीला खाली जाऊन गुप्त दरवाजा उघडण्यास सांगितला. दासीनं खाली जाऊन गुप्त दरवाजा उघडला आणि अल्लाउद्दीनाला आंत घेतलं. तो लगेच वर आला आणि आपल्या पत्नीला भेटला. बऱ्याच दिवसांच्या विरहानंतर प्रथम भेट झाल्यामुळं त्याच्या डोळ्यांतून आनंदाश्रू गळूं लागले. भावनांचा वेग कमी झाल्यावर तो तिला म्हणाला, “ प्रथम तुला एक प्रश्न विचारायचा आहे. माझ्या महालांत मी एक जुना तांब्याचा दिवा ठेवीत असे त्याचं काय झालं ? ”

तिनं पहिल्यापासून शेवटपर्यंत जी गोष्ट घडली ती सांगितली आणि

जुना दिवा देऊन नवा दिवा कसा घेतला ते सांगून ती म्हणाली, “दुसरे दिवशीं आपण कांहीं एकमेकांना भेटलो नाहीं आणि मी या भयंकर देशांत येऊन पडलों. ज्यानं मला ठकवून दिवा हस्तगत केला तो मूर जातीचा असून ह्याच देशाचा रहिवासी आहे. त्यानं मला सांगितलं, त्याच्या जादूमुळें व दिव्याच्या प्रभावामुळं त्यानं हा सारा चमत्कार घडवून आणला. दिवसांतून फक्त एकदांच तो मला भेटायला येतो. तुम्हाला कायमचं विसरण्यास मला तो सांगत आहे. रडणं आणि विव्दळणं ह्याशिवाय माझ्याकडून त्याला कांहींच ऐकायला मिळत नाहीं. त्यानं जेव्हां मला त्याबद्दल सांगितलं तेव्हां त्यानं तो दिवा आपल्या अंगरुप्यांतून काढून दाखविला होता ! ”

ते ऐकल्यावर अल्लाउद्दीन तेथून निघाला आणि जवळच्या शहरांत गेला. तेथील एका गंध्याकडून त्यानं अगदी नहरी विष विकत घेतलं आणि त्याच वेषात तो पुन्हां महालाकडे परतला.

तो आल्याबरोबर दासीनं मागील दरवाजा उघडला. तेथून तो सरळ बांद्र अल् बुदूरकडे गेला आणि म्हणाला, “आतां माझं म्हणणं नीट ऐक ! तूं आपले मौल्यवान कपडे आणि अलंकार घाल, तुझ्या तोंडावर जी काळजीची छाया दिसते ती काढून टाक व चेहऱ्यावर प्रसन्नता दाखव ! जेव्हां तो मघाबी जादुगार तुला भेटायला येईल तेव्हां आनंदाने त्याचे स्वागत कर आणि त्याला जेवायला बोलाव ! त्याला पटवून दे कीं, तूं आतां मला विसरलीस आहेस. नंतर तांबड्या रंगाच्या दारूची तूं मागणी कर. त्याला चांगले तीन चार कप पिऊं दे. नंतर तो जरा निष्काळजी बनला कीं, मी आणलेल्या ह्या औषधांतील दोन तीन येव मिश्रण केलेली दारू त्याला दे ! ती दारू पोटांत जाताक्षणीच तो मेळ्यासारखा पडेल ! ”

त्याचं हें बोलणं ऐकल्याबरोबर राजकन्या म्हणाली, “ ज्यारं तुमची, माशी आणि माझ्या वडिलांची फारकत केली त्याला ठार करण्यासाठी व त्याच्यापासून मुक्त होण्यासाठी मी हें करीन ! ”

नंतर अल्लाउद्दीन जराहि वेळ न घालवितां तेथून निघाला. तो गेल्यावर राजकन्येनं चांगले कपडे घातले. इतक्यांत तो द्रुष्ट जादूगार आला. तिला आनंदांत पाहून त्याला फार आनंद झाला आणि जेव्हां तिनं सुहास्य मुद्रेनं त्याचं स्वागत केलं तेव्हां तर त्याचा आनंद गगनांत मावेना.

ती त्याला म्हणाली, “ आज तुम्ही माझ्याकडे जेवायला आलं पाहिजे. आजपर्यंत मी जेवढा शोक केला तेवढा पुरे आहे. आतां मला तरी तुमच्याशिवाय दुसऱ्या कुणाचा आधार आहे ? पण आज तुम्ही तुमची आफ्रिकेंतली दारू आणली पाहिजे ! ”

त्याचा आनंद हृदयांत मावेना. तो अगदीं खूष होऊन गेला आणि म्हणाला, “ तुझं म्हणणं मला अक्षरशः मान्य आहे. तुझ्या आज्ञेप्रमाणं सारं काही होईल. ” असं म्हणून तो जादूगार निघून गेला आणि थोड्याच वेळांत दारू घेऊन परत आला.

नंतर राजकन्येनं जेवणाचीं ताटं आणायला सांगितलीं आणि ताटं घेतांच तीं दोघं जेवायला बसलीं. नंतर राजकन्येनं दासीला दारूचे पेलें आणायला सांगितले. त्याबरोबर त्यानं मदिरापान करण्यास सुरवात केली. राजकन्येनं त्याला बोलण्यांत गुंतवून भरपूर दारू पाजली.

त्याला मदिरा चढली आहे असं पाहिल्यावर राजकन्येनं दासीला खूण केली. त्याबरोबर विष मिसळलेली दारू तिनें पुढं आणून ठेवली.

तिनें अगोदरच आपल्या सर्व दासींना व नोकरांना काय करायचं तें सांगून ठेवलं होतं. दासीनं राजकन्येच्या हातांत पेलें दिलें. राजकन्येनं तो घेतला आणि त्याला दिलें. एका घोंटांत त्यानं तो पेलें रिकामा केला. दारू पोटांत जातांच तो एकदम खालीं कोसळला.

तें पाहतांच राजकन्येची दासी महालाचा दरवाजा उघडून अल्लाउद्दीनाला आंत घेण्यासाठीं खालीं धावली. दरवाजा उघडतांच तो आपल्या बायकोच्या दालनांत गेला. राजकन्या बाहेर टेबलाशीं बसलेली होती आणि तिच्या समोर मग्राबी जादूगार मरून पडलेला होता.

नंतर जरासुद्धां वेळ न दवडितां राजकन्या आपल्या दासींसह बाहेर गेली. अल्लाउद्दीनानं उठून खोलीचा दरवाजा आतून घट्ट लावून घेतला व त्या जादूगाराजवळ जाऊन त्यानं त्याच्या आतल्या विशांतून दिवा काढून घेतला. नंतर आपली कठ्यार बाहेर काढून त्यानं त्याला ठार केलं. एवढं झाल्यावर त्यानं तो जादूचा दिवा घासला. त्याबरोबर राक्षस त्याच्या समोर प्रगट होऊन म्हणाला, “तुला काय साहिजे तें सांग !”

“माझी इच्छा आहे कीं तूं हा महाल येथून उचलून चीन देशांत नेऊन पूर्वी होता त्या जागीं ठेवावास !” अल्लाउद्दीन म्हणाला.

“आपली आज्ञा मान्य !” राक्षस म्हणाला.

नंतर अल्लाउद्दीन उठून आपल्या पत्नीजवळ जाऊन बसला आणि त्यांनीं गप्पागोष्टीत वेळ घालविला. इतक्यावेळांत राक्षसानं तो महाल सांगितलेल्या जागीं नेऊन ठेवला.

दुसरे दिवशीं सकाळींच अल्लाउद्दीन उठला. दासींनीं राजकन्येला मौल्यवान कपड्यांनीं आणि अलंकारांनीं भूषविली. अल्लाउद्दीनानं हि मौल्यवान कपडे परिधान केले. दोघांच्याहि हृदयांतून आनंद ओसंडून जात होता. राजकन्या तर अधिकच आनंदित दिसत होती.

ही झाली अल्लाउद्दीन आणि राजकन्या बाद्र अल् बुदूर ह्यांची गोष्ट ! आतां सुलतानाकडे वळूं.

सुलतानानं रागानं आपल्या जांवयाला हांकलून लावलं खरं ! परंतु आपल्या मुलीच्या विरहाचं दुःख तो एक दिवसहि विसरूं शकला नाहीं. ती त्याची एकुलती एक मुलगी होती. तिच्यावर त्याचं जिवापाड प्रेम होतं. रोज सकाळीं जागा झाला कीं तो आपल्या खिडकींत जाऊन अल्लाउद्दीनाचा महाल दिसतो कीं काय तें पाहात असे, आणि तो दिसला नाहीं कीं दुःखानं टिपं गाळीत असे.

नेहमींच्या संवयीप्रमाणं एक दिवस सकाळीं उठतांच तो खिडकी-जवळ गेला आणि पाहतो तो काय !

समोर महाल दिसत होता. त्याचा आपल्या डोळ्यांवर विश्वास बसेना ! त्यानं आपले डोळे चोळले आणि पुन्हां पाहिलं. त्याची खात्री पटली कीं, महाल आपल्या जांवयाचाच आहे. त्याचं हृदय

एकदम आनंदानं भरून आलं. त्यानं तत्काळ आपला घोडा मागविला आणि खोगीर टाकतांच तो त्यावर बसून महालाकडे जायला निघाला.

आपला सासरा येत आहे हें पाहतांच अल्लाउद्दीनानं अर्ध्या वाटेवर जाऊन त्याचं स्वागत केलं. त्याच्या हाताला धरून त्याला त्याच्या मुलीच्या दालनांत आणलं. राजकन्या आपल्या बापाला भेटण्यासाठीं खाली आली. बापाला पाहतांच एकदम पुढं होऊन तिनें त्याला कडकडून मिठी मारली. सुलतानानं प्रेमानं तिला पोटाशीं धरलं.

नंतर तिथं आरामांत बसल्यावर तिनें त्याला सविस्तर हकीकत सांगितली. अल्लाउद्दीनानंही आपण त्या जादूगाराचा कसा खून केला आणि त्याच्यापासून तो जादूचा दिवा पुन्हा कसा मिळविला हें सांगितलं.

सुलतानानं अल्लाउद्दीनावरोबर जाऊन जादूगाराचं प्रेत पाहिलं आणि सेवकांना बोलावून त्याचं प्रेत दूर नेऊन जाळून त्याची राख वाऱ्यावर व्हेऊन देण्याचा हुकूम सोडला.

नंतर त्यानं अल्लाउद्दीनाला प्रेमानं पोटाशीं धरलं. तो गडबडून म्हणाला, “बेटा, क्षमा कर ! त्या दुष्ट जादूगाराच्या कारवाईमुळं मी नाइक तुझा जीव घेणार होतो. माझ्या मुलीच्या प्रेमांमुळं मी तसं करायला तयार झालों. तूं मला माझ्या निष्ठुरपणाबद्दल क्षमा कर !”

अल्लाउद्दीन म्हणाला, “आणि मीहि आपल्याशीं पाषाणें वागलों नाहीं, तेव्हां तुम्ही ती गोष्ट आपल्या मनाला लावून घेऊं नका ! सारं काहीं विसरून जा !”

BVBK-0402636

अल्लाउद्दीन आणि जादूचा दिवा

त्यानंतर सुलतानानं शहरभर रोषणार्ई करण्यास फर्माविलं. अशा तऱ्हेनं पुन्हा सर्वत्र आनंदीआनंद झाला. त्या दुष्ट जादुगाराचं नाश झाला.

अल्लाउद्दीन आणि बादर अल् बुदूर मोठ्या सुखांत कालक्रमण करूं लागलीं. सुलतानाच्या पश्चात् तो त्याचा नांवार्ई म्हणून गादीवर बसला. त्यानं सर्व-लोकांना चांगला न्याय दिला. त्यामुळं सारी प्रजा त्याच्यावर प्रेम करूं लागली. अशा तऱ्हेनं राहिलेले दिवस यमरानाचं आमंत्रण येईपर्यंत अल्लाउद्दीनानं आपल्या बायकोसह मोठ्या सुखांत घालवले.